

s. 16–19

Inger undervisar nyfinländare i Kållby skola.

*Inger opettaa uussuomalaisia
Kållby skolassa.*

PEDERSÖRE info

1
2021

s. 8

Vindkraftsfrågan är ny för alla i Pedersöre.

Tuulivoima on uutta
kaikille pedersöreläisille.

s. 20

Pedersöre utvecklar
centrumnära
vandningsleder.

*Pedersöre kehittää kahta
vaellusreittiä.*

s. 14

KESTÄVÄ SIIVOUS. Kunnan
siivouspalvelussa mikrokuitu
ja esivalmistelut ovat valttia.

HÄLLBARHET. Pedersöre städar vattenfritt
och kemikaliesnålt.

UTGIVARE

Pedersöre
kommun

ADRESS

Skrufvilagatan 2
68910 Bennäs

TELEFON

785 0111

ANSVARIG
UTGIVARE

Stefan Svensfors

REDAKTÖR

Malin Henricson

ÖVERSÄTTNING

Hanna Tienvieri

LAYOUT

Ida Wikström
och Johanna
Öst Häggblom

TRYCK

Forsberg

ISSN / PRINT

2343-2241

ISSN / ONLINE

2343-225X

Med nytt mandat!

LEDARE

Stefan Svensfors,
kommundirektör

DEN FÖRSTA AUGUSTI i år börjar mandatperioden för ett nytt kommunfullmäktige i Pedersöre. Enligt de ursprungliga planerna skulle det nya fullmäktige ha löst in sina platser i fullmäktigesalen den första juni, men som bekant flyttades valet framåt på grund av coronapandemin. Därmed skjuts också starten för mandatperioden upp med två månader.

Kommunalvalet är, trots sin återkommande regelbundenhet, ändå en spännande händelse både för förtroendevalda och kommunens tjänstemän. Oftast sker en del personbyten i fullmäktige, styrelse och nämnder – samtidigt som en del bekanta ansikten kanske fortsätter eller återfinns på nya poster. Det går alltid en liten skälvnings genom organisationen i samband med valet och när de olika beslutsorganen byggs upp i ny sammansättning. Det är som när en skuta går upp i vind för att ta ut en ny kurs, för att uttrycka det i segeltermer.

Valet och starten på en ny mandatperiod är också energi- och tempohöjande för organisationen. Även om mycket inom serviceproduktionen och det dagliga arbetet fortsätter utan större förändringar, så ger en ny mandatperiod ändå en bra möjlighet att gå igenom och staka ut en ny riktning för kommunens allmänna verksamhet, målsättningar och strategier. Det ska brytas ny mark med nygamla och nya krafter.

Samtidigt får det nya fullmäktige "ärva" en hel del ärenden och projekt av det föregående. Där finns det fördelar att hämta om man lyckas skapa en fungerande mix av kontinuitet och nytänk.

Bland de ärenden som går vidare till nästa mandatperiod finns förstas flera byggprojekt, där den nya gemensamma skolan för Bennäs, Östensö och Sundby samt Sandsund skola kräver en hel del uppmärksamhet. Men också vindkraftsetableringar och planläggningen kring det kommer att sysselsätta det nya fullmäktige, vid sidan av många andra frågor. Planeringen av och förberedelserna för Österbottens välfärdsområde har pågått under nästan hela innevarande mandatperiod och det blir det nya fullmäktige som får vara med och starta upp verksamheten vid årsskiftet 2021/2022. Och även bevaka kommuninvånarnas intressen i det nya välfärdsområdets verksamhet.

— Bland de ärenden som går vidare till nästa mandatperiod finns förstas flera byggprojekt, där den nya gemensamma skolan för Bennäs, Östensö och Sundby samt Sandsund skola kräver en hel del uppmärksamhet. Men också vindkraftsetableringar och planläggningen kring det kommer att sysselsätta det nya fullmäktige, vid sidan av många andra frågor.

STEFAN SVENSFORS

Sittande fullmäktige godkände en ny kommunstrategi i mars i år och kommande fullmäktige får föra stafettpippen vidare. Den nu godkända kommunstrategin är komprimerad och stakar generellt ut riktlinjer och målsättningar för Pedersöre fram till 2025. Uppdraget för de nya förtroendevalda blir bland annat att bygga ut strategin och forma de olika delarna till en ännu mera sammansatt helhet, där också kommuninvånarnas delaktighet och möjlighet att bidra till och påverka kommunens utveckling utgör en viktig del.

Jag vill för min egen del tacka sittande fullmäktige för ett gott arbete och ett gott samarbete och samtidigt önska de nya och nygamla förtroendevalda välkomna med i det fortsatta arbetet för Pedersöre kommun och Pedersöreborna.

Jag vill också tillönska kommuninvånare, och alla andra en trevlig sommar och hoppas också på att vi mot hösten kan börja lägga coronatiden bakom oss och se fram emot en tid som är mera öppen och fylld av möten. ■

s. 6

Uusi mandaatti!

PÄÄKIRJOITUS
Stefan Svenfors,
kunnanjohtaja

PEDERSÖREN UUDEN kunnanvaltuuston toimikausi alkaa tänä vuonna ensimmäinen elokuuta. Alkuperäisten suunnitelmien mukaan uusi valtuusto olisi lunastanut paikkansa valtuustosalissa ensimmäinen kesäkuuta, mutta kuten tunnettua, vaaleja siirrettiin eteenpäin koronapandemian vuoksi. Siten myös toimikauden alku siirtyi eteenpäin kaksi kuukautta.

Kuntavaalit ovat, toistuvuudestaan huolimatta, jännittävä tapahtuma sekä luottamushenkilöille että kunnan viranhaltijoille. Valtuustossa, hallituksessa ja lautakunnissa tapahtuu usein henkilövaihdoksia – samalla kun osa tutuista kasvoista kenties jatkaa tai löytää uusia tehtäviä. Organisaatiossa tapahtuu aina pieniä järjestyksiä vaalien yhteydessä ja kun eri päätöksentekoolimiiä rakennetaan uusilla kokoonpanoilla. Purjehdustermein ilmaistuna on kuin alus suuntaisi vastatuuleen ottaakseen uuden kurssin.

Vaalit ja uuden toimikauden alku tuovat energiaa ja vauhtia myös organisaatioon. Vaikka suuri osa palvelutuotannosta ja päivittäisestä työstä jatkuu ilman suurempia muutoksia, uusi toimikausi tarjoaa kuitenkin hyvän mahdollisuuden käydä läpi ja viitoittaa uutta suuntaa kunnan yleiselle toiminnalle, tavoitteille ja strategioille. Uusvanhat ja uudet voimat raivaavat tietä.

— *Haluan omalta osaltani kiittää istuvaa valtuustoa hyvästä työstä ja hyvästä yhteistyöstä sekä samalla toivottaa uudet ja uusvanhat luottamushenkilöt tervetulleiksi tekemään työtä Pedersören kunnan ja pedersöreläisten hyväksi.*

STEFAN SVENFORS

Samalla uusi valtuusto ”perii” käsiteltäviä asioita ja hankkeita edeltäjältään. Hyödyksi on, jos onnistuu luomaan toimivan yhdistelmän jatkuvuutta ja uutta ajattelutapaa.

Seuraavalle toimikaudelle siirtyvien asioiden joukossa on tietenkin useita rakennushankkeita, joista uusi Pännäisten, Östensön ja Sundbyn yhteinen koulu sekä Sandsund skola vaativat paljon huomiota. Mutta myös tuulivoiman rakentaminen ja siihen liittyvä kaavoitus tulevat työllistämään uutta valtuustoa monen muun asian ohella. Pohjanmaan hyvinvointialueen suunnittelu ja valmistelut ovat jatkuneet lähes koko kuluneen toimikauden ajan, ja uusi valtuusto saa olla mukana käynnistämässä toimintaa vuodenvaihteessa 2021/2022. Ja myös valvoa kuntalaisten etua uuden hyvinvointialueen toiminnassa.

Istuva valtuusto hyväksyi uuden kuntastrategian tämän vuoden maaliskuussa, ja tuleva valtuusto saa viedä viestikapulaa eteenpäin. Nyt hyväksyty kuntastrategia on tiivis ja viitoittaa yleisesti Pedersören suuntaviivat ja tavoitteet vuoteen 2025 asti. Uusien luottamushenkilöiden tehtävänä on muun muassa täydentää strategiaa ja muotoilla eri osat entistä yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi, jossa myös kuntalaisten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet kunnan kehitykseen muodostavat tärkeän osan.

Haluan omalta osaltani kiittää istuvaa valtuustoa hyvästä työstä ja hyvästä yhteistyöstä sekä samalla toivottaa uudet ja uusvanhat luottamushenkilöt tervetulleiksi tekemään työtä Pedersören kunnan ja pedersöreläisten hyväksi.

Haluan myös toivottaa kuntalaisille ja kaikille muille mukavaa kesää. Toivottavasti voimme myös syksyä kohti alkaa jättää korona-aikaa taaksemme ja odottaa aikaa, joka on avoimempi ja täynnä tapaamisia. ■

- 4 Barnvänlighet är ett sätt att jobba
Lapsiystävällisyys on tapa työskennellä
- 6 Barnens delaktighet –
ungdomsråd och barnparlament
Nuorten osallisuus – nuorisoneuvosto ja lapsiparlamentti
- 8 Vindkraften är ny för alla i Pedersöre
Tuulivoima on uutta kaikille pedersöreläisille
- 12 Vindkraftsbolagen välkomnar dialog
Tuulivoimayritykset toivovat keskustelua
- 13 Pedersöre gör en egen vindkraftsstrategi
Pedersöre laatii oman tuulivoimastrategian
- 14 Pedersöre städar hållbart –
vattenfritt och få kemikalier
Pedersöre siivoaa kestävästi – vähän vettä ja kemikaaleja
- 16 MEDARBETAREN Kreativitet och
tålmod är Ingers verktyg
TYÖNTEKIJÄ Luovuus ja kärsivällisyys ovat Ingerin työkaluja
- 20 Pedersöre utvecklar centrumnära
vandringleder
Pedersöre kehittää vaellusreittejä Bergössä ja Sandsundissa
- 22 Just nu
Juuri nyt
- 26 Koncernbolagen har nya hemsidor
Konserniyhtiöillä on uudet verkkosivut
- 28 Livlig vår på byggsidan
Vilkas rakentamiskevät
- 29 Pedersöre MI tipsar om kommande program
- 30 Biblioteket informerar
Kirjasto tiedottaa
- 30 Kajs nya bok firas på huvudbiblioteket
- 31 Krysset

Barnvänlighet är ett sätt att jobba

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Nathalie Lindvall

Pedersöre har i år på allvar inlett jobbet med att utveckla kommunens verksamhet i enlighet med Unicefs Barnvänlig kommun-modell. Modellen ger oss verktyg att förverkliga barnets rättigheter för varje enskilt barn i Pedersöre.

MODELLEN GRUNDAR SIG på FN:s barnkonvention om barnets rättigheter och Unicefs internationella *Child Friendly Cities*-modell. Alla kommuninvånare under 18 år är barn, enligt Unicefs definition. Barnkonventionen består av 54 artiklar, av vilka fyra är grundprinciper:

- Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. (artikel 2)
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barnet. (3)
- Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. (6)

— Varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt och få den respekterad. (12).

Arbetet engagerar alla sektorer inom kommunen, från småbarns- pedagogik och utbildning till planläggning, kultur och fritid, förvaltning och social- och hälsovård. Även tredje sektorn och fritidsaktörer ingår.

– Unicef vill samarbeta med kommunerna för att man anser att kommunen är i nyckelställning då det gäller att förverkliga barnets rättigheter och skydda barnen. Det är i kommunen som besluten fattas, säger Catarina Herrmans, chef för småbarns- pedagogiken och koordinator för utvecklingsarbetet i Pedersöre.

Det handlar inte om ett projekt eller enskilda punktinsatser. Det är ett kontinuerligt och systematiskt utvecklingsarbete som ska dokumenteras och synas i kommunens planer.

– Det handlar om att skapa strukturer för ett mer barnvänligt samhälle, säger Herrmans.

Unicef framhåller att barnens rättigheter ska gälla varje enskilt barn i

en kommun – det räcker inte att barnen i medeltal mår bra.

Modellen hjälper kommunerna att identifiera utsatta barn och se till att de får den hjälp de behöver. Barn ska bli medvetna om sina rättigheter och veta att till exempel våld mot barn är förbjudet. Det handlar också om att göra barnen delaktiga och ge dem möjlighet att påverka beslut som berör dem. Utvecklingsarbetet ska leda till permanenta förändringar i det dagliga arbetet och beslutsfattandet.

Herrmans nämner exempel från Jyväskylä, Björneborg och Nokia:

– Jyväskylä har en modell för barnkonsekvensanalys i sitt beslutsfattande. I Björneborg har varje barn i en viss ålder rätt till hobbyverksamhet. Nokia har utarbetat en modell för att motverka mobbning.

Det krävs två eller fyra års samarbete med Unicef innan en kommun

En barnvänlig kommun tryggar att varje barn har:

MÖJLIGHET ATT påverka sin egen vardag och saker som rör barnet.

EN TRYGG vuxen som bryr sig om barnet.

EN VÄN att umgås med.

EN SKOLA som ger barnet möjlighet att lyckas oberoende av bakgrund.

EN HOBBY, oberoende av familjens bostadsort eller ekonomi.

— Unicef vill samarbeta med kommunerna för att man anser att kommunen är i nyckelställning då det gäller att förverkliga barnets rättigheter och skydda barnen.

CATARINA HERRMANS

kan erhålla certifikatet, som är i kraft två eller fyra år beroende på kommunens utvecklingsarbete.

Pedersöre har en koordineringsgrupp med tolv medlemmar som får fortbildning av Unicef och driver arbetet framåt. Gruppen har börjat med att kartlägga nuläget i kommunens verksamhet enligt Unicefs indikatorer. Kartläggningen identifierar Pedersöres svaga punkter vad gäller barns rättigheter och delaktighet. På basis av resultatet väljer kommunens utvecklingsområden som ska ingå i kommunens verksamhetsplan. Pedersöre ska också skapa en vision för sitt utvecklingsarbete. ■

MER INFORMATION om Barnvänlig kommun-modellen finns på Unicefs webbsida: www.lapsiystavallinenkunta.fi/. Den svenska versionen är på kommande.

Lapsiystävällisyys on tapa työskennellä

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Nathalie Lindvall

Pedersöre on tänä vuonna aloittanut tosissaan työn kunnan toiminnan kehittämiseksi Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaan. Malli antaa meille työkaluja jokaisen yksittäisen lapsen oikeuksien toteuttamiseksi Pedersöressä.

MALLI PERUSTUU YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen ja Unicefin kansainväliseen *Child Friendly Cities* -malliin. Kaikki alle 18-vuotiaat kuntalaiset ovat Unicefin määritelmän mukaan lapsia. Lapsen oikeuksien yleissopimus sisältää 54 artiklaa, joista neljä on peruseriaatteita:

- Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia ja heillä on samat oikeudet. (artikla 2)
- Lapsen etu on otettava huomioon kaikissa lasta koskeissa päätöksissä. (3)
- Jokaisella lapsella on oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen. (6)
- Jokaisella lapsella on oikeus sanoa mielipiteensä ja saada näkemyksensä otetuksi huomioon. (12).

← Catarina Herrmans, chef för småbarns-pedagogiken, är koordinator för Barnvänlig kommunarbetet i Pedersöre.

← Catarina Herrmans, varhaiskasvatusjohtaja, on lapsiystävällisen kuntatyön koordinaattori Pedersöressä.

Työhön osallistuvat kunnan kaikki sektorit: varhaiskasvatus ja koulutus, kaavoitus, kulttuuri ja vapaa-aika, hallinto sekä sosiaali- ja terveydenhuolto. Myös kolmas sektori ja vapaa-ajan toimijat ovat mukana.

– Unicef haluaa tehdä yhteistyötä kuntien kanssa, koska kunnat ovat avainasemassa lasten oikeuksien toteuttamisessa ja lasten suojelussa. Päätökset tehdään kunnassa, Pedersören varhaiskasvatusjohtaja ja kehitystyön koordinaattori Catarina Herrmans sanoo.

Kyse ei ole hankkeesta tai yksittäisistä kertaluonteisista toimista. Kyseessä on jatkuva ja järjestelmällinen kehitystyö, joka dokumentoidaan ja joka tulee näkymään kunnan suunnitelmissa.

– Luomme rakenteita lapsiystävällisempää yhteiskuntaa varten, Herrmans sanoo.

Lapsiystävällinen kunta varmistaa, että jokaisella lapsella on

VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIA omassa arjessaan ja omissa huolissaan.

TURVALLINEN aikuinen, joka on kiinnostunut lapsesta.

KAVERI, jonka kanssa voi viettää aikaa ja tehdä asioita.

KOULU, joka antaa lapsen taustoitusta riippumatta jokaiselle mahdollisuuden onnistua.

HARRASTUS perheen varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta.

Unicef korostaa, että lasten oikeudet koskevat jokaista lasta kunnassa – ei riitä, että lapset keskimäärin voivat hyvin.

Malli auttaa kuntia tunnistamaan haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja varmistamaan, että he saavat tarvitsemansa avun. Lasten tulee saada tietää oikeuksistaan ja esimerkiksi siitä, että lapsiin kohdistettu väkivalta on kiellettyä. Kyse on myös lasten osallistamisesta ja heille annettavasta mahdollisuudesta vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin. Kehitystyön tavoitteena on johtaa pysyviin muutoksiin päivittäisessä työssä ja päätöksenteossa.

Herrmans nimeää esimerkkejä Jyväskylältä, Porista ja Nokialta:

– Jyväskylä käyttää päätöksenteossa lapsivaikutusten arviointia. Porissa jokaisella lapsella on tiettyssä iässä oikeus harrastustoimintaan. Nokia on luonut mallin kiusaamisen ehkäisemiseksi.

Unicefin kanssa on tehtävä yhteistyötä kaksi tai neljä vuotta, ennen kuin kunta voi saada sertifikaatin, joka on voimassa kaksi tai neljä vuotta riippuen kunnan kehitystyöstä.

Pedersöressä on 12 jäsenen koordinaattoryhmä, joka saa jatkokoulutusta Unicefiltä ja vie työtä eteenpäin. Ryhmä on aloittanut kartoittamaan kunnan toiminnan nykytilaa Unicefin indikaattoreiden mukaan. Kartoituksessa etsitään Pedersören heikkoja kohtia lasten oikeuksien ja osallisuuden suhteen. Tulosten pohjalta kunta valitsee kehitysalueet, jotka sisällytetään kunnan toimintasuunnitelmaan. Pedersöre luo myös vision kehitystyölle. ■

LISÄTIETOJA *Lapsiystävällinen kunta -mallista on Unicefin kotisivuilla: www.lapsiystavallinenkunta.fi/.*

Barnens delaktighet – ungdomsråd och barnparlament

I en barnvänlig kommun ska barn och unga ha möjlighet att påverka beslut som berör dem. Pedersöre vill utveckla delaktigheten – men redan nu finns kanaler för barn och unga att påverka.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

JAKOB PETERSSON OCH EMIL JANSSON är ordförande respektive vice ordförande i ungdomsrådet i Pedersöre. De har suttit med i flera år, och tycker att det är bra att det finns en forum där unga kan uttrycka sina åsikter och lyfta frågor som är viktiga för dem. Jakobs intresse för samhällsfrågor väcktes av hans pappas engagemang i lokalpolitiken.

– Jag ville påverka och hjälpa ungdomar. Ungdområdet är en bra början, säger Jakob.

Emil Jansson var beredd att ge ungdomsrådet en chans när han blev tillfrågad.

– Jag är intresserad av att diskutera och höra vad andra ungdomar tycker och tänker, säger Emil.

Medlemmarna i ungdomsrådet kan själva påverka vilka ärenden som behandlas. I år tog till exempel Jakob Pettersson initiativ till att ungdomarna skulle få information om vindkraftsfrågan i Pedersöre. Därför deltog kommunens planläggare Anna-Karin Pensar i marsmötet och berättade om vad som är på gång, och ungdomarna hade möjlighet att ge sin syn på klimatfrågan och vindkraftsetableringen i Pedersöre.

Ungdomsrådet har också möjlighet att ge utlåtanden i frågor som behandlas i andra organ. Innan Pedersöre ansökte om att få gå med i Unicefs modell för en barnvänlig kommun, fick ungdomsrådet säga sin åsikt i ett utlåtande till kommunstyrelsen. Ungdomsrådet ställde sig positivt, men betonade att det är viktigt att Pedersöre verkligen strävar efter att ge barnen möjlighet att göra sina röster hörda. Ungdomsrådet föreslog bland annat att det skulle finnas en

elevkår i varje skola. Ungdomssekretären Mari-Louise Rönnqvist tog fasta på idén och vidareutvecklade den. Hösten 2020 ordnades Pedersöres första barnparlament med representanter från årskurs 5 eller 6 i varje skola. Barnparlamentet diskuterade rastaktiviteter och önskemål om klubbverksamhet efter skolan.

– Nu när vi söker om bidrag för hobbyverksamhet för elever i årskurs 3–4 inom Finlandsmodellen kommer deras önskemål och intressen att tas med i ansökan, säger Rönnqvist.

Tanken är att barnparlamentet ska ordnas två gånger per år, en gång på hösten och en gång på våren, med teman som barnen önskar att diskutera.

Ungdomsrådet har också önskat få mandat att utse en representant med närvaro- och yttranderätt i varje sektion och nämnd i kommunen. Det skulle förenkla informationsflödet mellan rådet och övriga organ i kommunen, anser ungdomsrådet i en skrivelse till kommunstyrelsen.

I vilka frågor borde ungdomsrådet få säga sin åsikt?

– I allt som har med ungdomar och framtiden att göra. Vi behöver kan-

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Nuorten osallisuus – nuorisoneuvosto ja lapsiparlamentti

Lapsiystävällisessä kunnassa lapsilla ja nuorilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin. Pedersöre haluaa kehittää osallisuutta – mutta jo nyt lapsille ja nuorille on olemassa vaikuttamiskanavia.

JAKOB PETERSSON JA EMIL JANSSON ovat Pedersören nuorisoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. He ovat olleet mukana monta vuotta, ja heidän mielestään on hyvä, että on olemassa foorumi, jossa nuoret voivat kertoa mielipiteensä ja nostaa esiin heille tärkeitä asioita.

Jakobin isän toimiminen paikallispolitiikassa herätti Jakobin kiinnostuksen yhteiskunnallisia asioita kohtaan.

– Halusin vaikuttaa ja auttaa nuoria. Nuorisoneuvosto on hyvä alku, Jakob sanoo.

Emil Jansson oli valmis antamaan nuorisoneuvostolle mahdollisuuden, kun häntä kysyttiin mukaan.

– Olen kiinnostunut keskustelemaan ja kuulemaan, mitä muut nuoret ovat mieltä ja ajattelevat, Emil sanoo.

Nuorisoneuvoston jäsenet voivat itse vaikuttaa siihen, mitä asioita käsitellään. Tänä vuonna esimerkiksi Jakob Pettersson teki aloitteen siitä, että nuoret saisivat tietoa tuulivoimasta Pedersöressä. Siksi kunnan kaavoittaja Anna-Karin Pensar osallistui maaliskuun kokoukseen ja kertoi nykytilanteesta, ja nuorilla oli mahdollisuus kertoa näkemyksensä ilmastokysymyksestä ja tuulivoiman rakentamisesta Pedersöreen.

Nuorisoneuvostolla on myös mahdollisuus antaa lausuntoja muissa elimissä käsiteltävistä asioista. Ennen kuin Pedersöre haki mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin, nuorisoneuvosto sai kertoa mielipiteensä kunnanhallitukselle annettussa lausunnossa. Nuorisoneuvosto suhtautui asiaan myönteisesti, mutta korosti sen tärkeyttä, että Pedersöre

söre todella pyrkii antamaan lapsille mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin. Nuorisoneuvosto ehdotti muun muassa, että jokaisessa koulussa tulisi olla oppilaskunta. Nuorisosihteeri Mari-Louise Rönnqvist tarttui ideaan ja kehitti sitä edelleen. Pedersöressä järjestettiin syksyllä 2020 ensimmäinen lapsiparlamentti, johon osallistui edustajia jokaisen koulun vuosiluokilta 5 tai 6. Lapsiparlamentti keskusteli välituntiaktiiviteeteista ja toiveista koulun jälkeen järjestettävää kerhotoimintaa.

– Nyt kun haemme avustusta vuosiluokkien 3–4 oppilaiden harrastustoimintaan Suomen mallin puitteissa, lisätään heidän toiveensa ja kiinnostuksen kohteensa hakemukseen, Rönnqvist sanoo.

Ajatuksena on, että lapsiparlamentti järjestetään kaksi kertaa vuodessa, kerran syksyllä ja kerran keväällä. Parlamentissa keskustellaan lasten toivomista aiheista.

Nuorisoneuvosto on myös toivonut saavansa mandaatin valita edustajan, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnan kaikissa jaostoissa ja lautakunnissa. Nuorisoneuvosto katsoo kunnanhallitukselle osoittamassaan kirjelmässä, että se yksinkertaistaisi tiedonkulkua neuvoston ja kunnan muiden elinten välillä.

Mistä asioista nuorisoneuvoston pitäisi saada kertoa mielipiteensä?

– Kaikesta, mikä koskee nuoria ja tulevaisuutta. Meidän ei ehkä tarvitse ottaa niin paljon kantaa vanhustenhoitoon, mutta kaikkeen muuhun, Pettersson sanoo.

Kunnanhallitus valitsee uuden nuorisoneuvoston joka syksy, ja nuoret voivat milloin tahansa ilmaista kiinnostuksensa nuorisosihteeri Mari-Louise Rönnqvistille. Emil ja Jakob kehottavat kaikkia nuoria, jotka haluavat vaikuttaa, tarttumaan tilaisuuteen.

– Kaikkien, jotka haluavat vaikuttaa edes vähän, saada aikaan jotain ja joilla on mielipiteitä asioista, pitäisi tulla mukaan. Kokouksissa on matala kynnyksellä kertoa oma mielipiteensä, Emil Jansson sanoo. ■

↑ Skejtrampen Grubbo är ett exempel på initiativ som uppstått i ungdomsrådet. Ordförande Jakob Pettersson och vice ordförande Emil Jansson tycker om att vara med och påverka. Ungdomssekreteraren Mari-Louise Rönnqvist (i mitten) hoppas att den som är intresserad av att sitta med, tar kontakt med henne.

↑ Skeittiramppi Grubbo on esimerkki nuorisoneuvostossa alkunsa saaneesta aloitteesta. Puheenjohtaja Jakob Petterssonista ja varapuheenjohtaja Emil Janssonista on kivaa olla mukana vaikuttamassa. Nuorisosihteeri Mari-Louise Rönnqvist toivoo, että kiinnostuneet ottavat yhteyttä häneen.

ske inte engagera oss så mycket i äldrevården, men allt annat, säger Pettersson.

Kommunstyrelsen utser ett nytt ungdomsråd varje höst, och hugade ungdomar kan när som helst anmäla sitt intresse till ungdomssekreteraren Mari-Louise Rönnqvist. Emil och Jakob uppmanar alla unga som vill påverka att ta chansen.

– Alla som vill påverka ens lite och vill åstadkomma något, och tycker att de har åsikter ska komma med. Det är låg tröskel att säga sin åsikt på mötena, säger Emil Jansson. ■

— *Kaikkien, jotka haluavat vaikuttaa edes vähän, saada aikaan jotain ja joilla on mielipiteitä asioista, pitäisi tulla mukaan. Kokouksissa on matala kynnyksellä kertoa oma mielipiteensä.*

EMIL JANSSON

Vindkraften är ny för alla i Pedersöre

Vindkraften har på kort tid blivit en reell fråga för Pedersörebor, kommunens tjänstemän och beslutsfattare att förhålla sig till. Två bolag vill etablera vindkraftsparker i Pedersöre – nu utreder kommunen om det är möjligt.

† Fotomontage från Nordanå.

† Kuvakollaasi Nordanåsta.

Planläggning som pågår

DELGENERALPLAN FÖR PURMO VINDKRAFTSPARK

- Målsättningen med delgeneralplanen är att skapa förutsättningar för att bygga 44 vindkraftverk med en total effekt på ca 265 MW på ett ca 5 100 ha stort område.
- Kraftverkens totala höjd är högst 300 meter.

DELGENERALPLAN FÖR MASTBACKA VINDKRAFTSPARK

- Målsättningen med delgeneralplanen är att skapa förutsättningar för att bygga 6 vindkraftverk med en total effekt på 42 MW på ett ca 845 ha stort område.
- Kraftverkens totala höjd är högst 280 meter.

TEXT
Malin Henricson

ABO WIND OCH ESSE VIND har ambitioner att bygga varsin vindkraftspark, Purmo respektive Mastbacka vindkraftspark, i Pedersöre. Kommunstyrelsen har inlett planlägningsprocesser med målsättningen att skapa delgeneralplaner med rättsverkningar, vilket gör det möjligt att bevilja bygglov på basis av planerna.

För vindkraftsparken i Purmo görs parallellt en miljökonsekvensbedömning, eftersom den planerade vindkraftsparken är så omfattande. MKB-förandet övervakas av NTM-centralen.

Projektområdet i Purmo är dessutom speciellt, eftersom det inte anses som ett område lämpligt för vindkraft i Österbottens landskapsplan 2040. Eftersom landskapspla-

nen till de delar som gäller vindkraft ganska långt har förverkligats, kommer temat vindkraft att utredas på nytt. Österbottens förbund har inlett utredningar som ska ligga till grund för en ny landskapsplan om energiförsörjning. Kommunstyrelsen har bett att Purmo vindkraftspark ska beaktas i de utredningarna.

Kommundirektören Stefan Svensfors konstaterar det är viktigt att hålla isär begreppen. Det är skillnad på att ta beslut om bygglov och att ta beslut om att utreda om det går att bygga.

– Nu utreder vi om det går att bygga vindkraftverk i Pedersöre. Om det visar sig att det går, vidtar nästa steg som gäller bygglov. Det är en helt annan process, säger Svensfors.

FORTSÄTTER PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

Tuulivoima on uutta kaikille pedersöreläisille

Tuulivoimasta on lyhyessä ajassa tullut kysymys, johon pedersöreläisten, kunnan viranhaltijoiden ja päättäjien on otettava kantaa. Kaksi yhtiötä haluaa rakentaa tuulivoimapuistoja Pedersöreen – nyt kunta selvittää, onko se mahdollista.

TEKSTI
Malin Henricson

ABO WINDIN JA ESSE VINDIN tavoitteena on rakentaa Pedersöreen omat tuulivoimapuistonsa, Purmon ja Mastbackan tuulivoimapuistot. Kunnanhallitus on aloittanut kaavoitusprosessit tavoitteena laatia oikeusvaikutteiset osayleiskaavat, jotka mahdollistavat rakennusluvan myöntämisen kaavojen perusteella.

Purmon tuulivoimapuiston osalta tehdään samanaikaisesti ympäristö-

vaikutusten arviointi, koska suunniteltu tuulivoimapuisto on niin suuri. YVA-menettelyä valvoo ELY-keskus.

Purmon hankealue on lisäksi erityinen, koska sitä ei ole osoitettu tuulivoimalle soveltuvaksi alueeksi Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040. Koska maakuntakaava on toteutettu melko pitkälle tuulivoimaa koskevilta osin, tuulivoima-aihe tullaan selvittämään uudelleen. Pohjanmaan liitto on aloittanut selvitykset, jotka toimivat uuden energiahuoltoa koskevan maakuntakaavan pohjana. Kunnanhallitus on pyytänyt, että Purmon tuulivoimapuisto otetaan huomioon selvityksissä.

Kunnanjohtaja Stefan Svensfors toteaa, että on tärkeää pitää käsitteet erillään. On eri asia tehdä päätös rakennusluvasta kuin tehdä päätös siitä, että selvitetään, onko rakentaminen mahdollista.

– Nyt selvittämme, voiko Pedersöreen rakentaa tuulivoimaloita. Jos se on mahdollista, otamme seuraavan as-

keleen, joka koskee rakennuslupaa. Se on täysin eri prosessi, Svensfors sanoo.

Kaavoitusprosessi sisältää useita eri vaiheita, joissa eri osapuolilla, kuten viranomaisilla, asukkailla, maanomistajilla ja muilla intressiryhmillä, on mahdollisuus esittää mielipiteensä, jotka ovat tärkeitä ja jotka tulisi ottaa huomioon kaavoituksessa.

Tuulivoimakaavoitukset ovat suurimpia kaavoitusprosesseja, joihin kunta on ryhtynyt. Ne asettavat suuria vaatimuksia organisaation resursseille, jotta sudenkuopat voidaan välttää.

– Meidän on luovittava siten, että varmistamme oikeusturvan ja ammattimaisuuden, Svensfors sanoo.

Kaikkia intressiryhmiä on kohdeltava tasapuolisesti.

– Tuulivoimaa vastustavilla on oikeus tulla kuulluiksi. Mutta myös maanomistajilla ja toimijoilla, jotka haluavat rakentaa, on oikeus saada asiansa käsitellyksi, Pensar sanoo.

JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA ⇨

Tidslinje för vindkraften i Pedersöre

Tuulivoimahankkeiden aikataulu Pedersöressä

10 / 2019

11 / 2019

12 / 2019

01 / 2020

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Kommunstyrelsen tar planläggningsbeslut för Mastbacka vindkraftspark och godkänner Ramboll Finland Oy som planeringskonsult. (28.10.2019)

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – NTM-centralen beslutar att det inte tillämpas miljökonsekvensförfarande. (15.11.2019)

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Program för deltagande och bedömning (PDB) till påseende 9.12.2019–7.1.2020.

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Diskussionstillfälle om i Essegården, 16.12.2019.

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Invånarenkät genomförs.

08 / 2020

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Utkast till delgeneralplan till påseende 24.8–23.9.2020.

09 / 2020

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Diskussionsmöte i Essegården om utkastet till delgeneralplan (25.8.2020).

11 / 2020

KOMMUNSTYRELSEN ANSÖKER OM statsunderstöd för uppgörande av en vindkraftsstrategi (21.9.2020).

12 / 2020

MILJÖMINISTERIET BEVILJAR Pedersöre 80 000 euro i bidrag för en vindkraftsstrategi. Kommunens egen andel 40 000 euro. (4.11.2020)

01 / 2021

PURMO VINDKRAFTSPARK – Kommunstyrelsen fattar planläggningsbeslut för Purmo vindkraftspark och gör ett planläggningsavtal med ABO Wind. FCG blir planläggningskonsult.

02 / 2021

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Planläggningssektionen behandlar inkommen respons om utkastet till delgeneralplan.

05 / 2021

SVAR PÅ MOTION OM VINDKRAFT. Fullmäktige beslutar om minimiavståndet 9 x navhöjden mellan bebyggelse och vindkraftsverk.

06 / 2021

PURMO VINDKRAFTSPARK – miljökonsekvensbedömningsprogram (MKB) färdigställs och läggs till påseende.

PURMO VINDKRAFTSPARK – program för deltagande och bedömning (PDB) gällande planläggningsprocessen läggs till påseende.

10 / 2021

PURMO VINDKRAFTSPARK – diskussionsmöte ordnas 15.6 elektroniskt, 17.6 fysiskt.

PURMO VINDKRAFTSPARK – utredningar utförs och sammanställs. En MKB-beskrivning samt ett planutkast görs.

12 / 2021

MASTBACKA VINDKRAFTSPARK – Förslag till delgeneralplan läggs till påseende i 30 dagar. Informationsmöte ordnas.

01 / 2022

INOM 2021: Delgeneralplan för Mastbacka vindkraftspark godkänns.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Kunnanhallitus tekee Mastbackan tuulivoimapiuistosta kaavoituspäätöksen ja hyväksyy Ramboll Finland Oy:n kaavoituskonsultiksi. (28.10.2019)

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – ELY-keskus päättää, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelleta. (15.11.2019)

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) nähtävillä 9.12.2019–7.1.2020.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Keskustelutilaisuus Essegårdenilla, 16.12.2019.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Asukaskysely toteutetaan.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Osayleiskaavaluonnos nähtävillä 24.8.–23.9.2020.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Keskustelutilaisuus Essegårdenilla osayleiskaavaluonnoksesta (25.8.2020).

KUNNANHALLITUS HAKEE valtionavustusta tuulivoimastrategian laatimiseen (21.9.2020).

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ MYÖNTÄÄ Pedersörelle 80 000 euron avustuksen tuulivoimastrategiaa varten. Kunnan oma osuus on 40 000 euroa. (4.11.2020)

PURMON TUULIVOIMAPUISTO – Kunnanhallitus tekee Purmon tuulivoimapiuistosta kaavoituspäätöksen ja solmii kaavoitussovimuksen ABO Windin kanssa. FCG valitaan kaavoituskonsultiksi.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – Kaavoitusjaosto käsittelee osayleiskaavaluonnoksesta annetut palautteet.

VASTAUS ALOITTEESEEN TUULIVOIMASTA. Valtuusto päättää, että rakennusten ja tuulivoimalan välisen vähimmäisetäisyyden tulee olla 9 x napakorkeus.

PURMON TUULIVOIMAPUISTO – ympäristövaikutusten arviointiohjelma (YVA) laaditaan ja asetetaan nähtävälle.

PURMON TUULIVOIMAPUISTO – kaavoitusprosessia koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtävälle.

PURMON TUULIVOIMAPUISTO – keskustelutilaisuus järjestetään 15.6. etänä, 17.6. fyysisenä.

PURMON TUULIVOIMAPUISTO – selvityksiä tehdään ja laaditaan. YVA-kuvas ja kaavaluonnos laaditaan.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTO – osayleiskaavaehdotus asetetaan nähtävälle 30 päivän ajaksi. Tiedotustilaisuus järjestetään.

VUODEN 2021 AIKANA: Mastbackan tuulivoimapiuiston osayleiskaava hyväksytään.

→ **PLANLÄGGNINGSPROCESSEN** innehåller flera olika skeden där olika parter – så som myndigheter, invånare, markägare och andra intressegrupper – har möjlighet att komma med synpunkter som är väsentliga och bör beaktas i planeringen.

Vindkraftsplaneringen är de största planläggningsprocesserna som kommunen har tagit på sig. Det ställer stora krav på organisationen i form av resurser för att man ska undvika fallgropar.

– Vi måste navigera så att vi säkerställer rättsskyddet och professionaleten, säger Svenfors.

Alla intressegrupper ska behandlas lika.

– De som är emot vindkraft har rätt att bli hörda, men även markägarna och aktörerna som vill bygga har rätt att få sin sak prövad, säger Pensar.

Pedersöre kan inte heller se sig som en isolerad ö när det gäller globala och nationella klimatmål och strävan att mindra koldioxidutsläppen. EU har som mål att bli klimatneutralt före 2050. Sanna Marins regering har satt målet att Finland är klimatneutralt 2035. Landets el- och värmeproduktion ska vara så gott som utsläppsfri före utgången av 2030-talet. Vindkraftens andel av

Finlands energiproduktion ska ökas.

– Vi har en moralisk skyldighet som kommun att beakta de nationella målsättningarna. Vi kan inte frikoppla oss från övriga delar av landet. Man kan också se det som att kommunen bidrar till att beakta nationella målsättningar genom att utreda om det går att bygga vindkraft i Pedersöre, säger Svenfors.

En eventuell vindkraftsetablering spelar också roll för landsbygdens utveckling. I fråga om Purmo vindkraftspark talar man om en investering på närmare en halv miljard euro, med stora kringeffekter särskilt under byggtiden, men också efteråt, när vindkraftsparken ska drivas och underhållas.

– Den dryga miljonen som det här kan innebära för kommunen i fastighetsskatt varje år är en sak. Men om man ser på helheten – vilken annan kommun i landet skulle inte överväga att undersöka om det går att skapa förutsättningar för en dylik investering? Det är en fråga som jag ställer mig som kommundirektör, säger Svenfors.

Pedersöre står eller faller inte med vindkraften.

– Men det kan inte vara fel att som kommun väga in den ekonomiska betydelsen. Vi kommer att behöva alla

inkomster vi kan få om vi vill upprätthålla den nuvarande servicenivån, säger Svenfors.

Däremot ska invånarnas oro för till exempel buller, skugg effekter, infaljud och försämrad livsmiljö tas på allvar.

– Därför görs det grundliga undersökningar och granskningar så att man i så stor utsträckning som möjligt utreder konsekvenserna och kan reagera – till exempel genom att justera planeområdets gränser eller placera vindkraftverken på andra ställen, säger Svenfors.

ABO Wind har redan justerat antalet kraftverk i sin preliminära layout, från 47 till 44.

Österbottens nya landskapsplan för energiförsörjning är avgörande för vindkraftsetableringen i Purmo. Om det visar sig att projektområdet inte är lämpligt som ett vindkraftsområde i planerad omfattning och därför inte noteras som ett sådant i landskapsplanen, kan kommunen inte godkänna en delgeneralplan för mer än tio kraftverk.

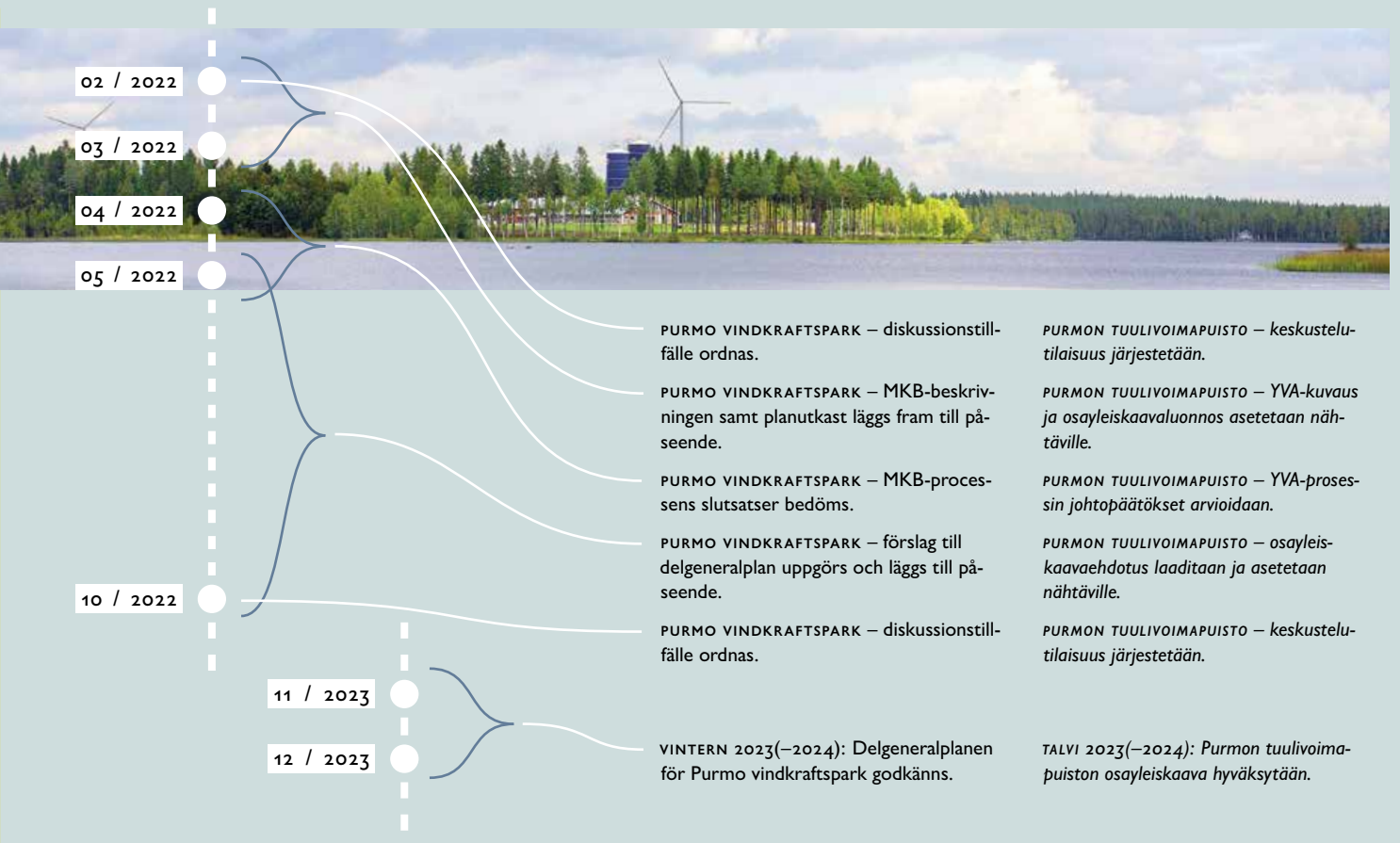
Det får utredningarna visa. Kommunens målsättning är klar.

– Målsättningen är åstadkomma ett brett underlag för politikerna för att de ska kunna fatta beslut baserat på fakta, säger Pensar. ■

↑ På kartan ser man planläggningsområdet för Purmo vindkraftspark och planläggningsområdet för Mastbacka vindkraftspark. Fotomontaget är en vy från Sexsjön, som visar hur Mastbacka vindkraftspark skulle påverka landskapsbilden.

↑ Purmon tuulivoimapuiston suunnittelualue ja Mastbackan tuulivoimapuiston suunnittelualue näkyvät kartalla. Kuvakollaasista näkyy, miten Mastbackan tuulivoimapuisto voisi vaikuttaa Säaksjärven maisemaan.

PÅ KOMMUNENS WEBBPLATS, under rubriken *Boende & miljö / Planer och kartor*, samlar vi information om den aktuella planläggningen av vindkraftsparkerna.

⇒ PEDERSÖRE EI VOI MYÖSKÄÄN olla eristäytynyt saari, kun on kyse globaaleista ja kansallisista ilmastotavoitteista ja pyrkimyksestä vähentää hiilidioksidipäästöjä. EU:n tavoitteena on olla ilmastoneutraali ennen vuotta 2050. Sanna Marinin hallitus on asettanut tavoitteeksi, että Suomi on ilmastoneutraali vuonna 2035. Maan sähkön- ja lämmöntuotannon tulee olla käytännössä päästötöntä 2030-luvun loppuun mennessä. Tuulivoiman määrää Suomen energiantuotannosta aiotaan lisätä.

– Meillä on kuntana moraalinen velvollisuus ottaa huomioon kansalliset tavoitteet. Emme voi irtautua maan muista osista. Asiaa voi tarkastella myös niin, että kunta osaltaan ottaa huomioon kansalliset tavoitteet selvittämällä, voiko Pedersöreen rakentaa tuulivoimaa, Svenfors sanoo.

Tuulivoiman mahdollisella rakentamisella on merkitystä myös maaseudun kehitykselle. Purmon tuulivoimapuistossa on kyse lähes puolen miljardin euron investoinnista, jolla on suuria oheisvaikutuksia erityisesti rakennusaikana, mutta myös sen jälkeen, kun tuulivoimapuisto on käytössä ja sitä huolletaan.

– Yksi asia on runsas miljoona euroa, jonka tuulivoimapuisto voi tuottaa kunnalle vuosittaisina kiinteistöveroina. Mutta jos tarkastellaan kokonaisuutta – mikä toinen kunta tässä maassa ei har-

KERÄÄMME kunnan verkko-sivustolle kohtaan Asuminen & ympäristö / Kaavat & kartat ajankohtais-tietoa tuulivoimapuistojen kaavoituksesta.

Vireillä olevat kaavat

PURMON TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

- Osayleiskaavan tavoitteena on luoda edellytykset 44 tuulivoimalan rakentamiselle noin 5 100 ha:n alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaisteho on noin 265 MW.
- Voimalan kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

MASTBACKAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

- Osayleiskaavan tavoitteena on luoda edellytykset 6 tuulivoimalan rakentamiselle noin 845 ha:n alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaisteho on 42 MW.
- Voimalan kokonaiskorkeus on enintään 280 metriä.

kitsisi sen selvittämistä, onko tällaiselle investoinnille mahdollista luoda edellytyksiä? Tätä olen kysynyt itseltäni kunnanjohtajana, Svenfors sanoo.

Pedersöre ei seiso tai kaadu tuulivoiman mukana.

– Mutta ei voi olla väärin ottaa kunnan huomioon taloudellista merkitys-

tä. Me tulemme tarvitsemaan kaikki tulot, jotka voimme saada, jos haluamme säilyttää nykyisen palvelutason, Svenfors sanoo.

Asukkaiden huoli esimerkiksi melusta, varjostusvaikutuksista, infraäänestä ja elinympäristön heikkenemisestä otetaan vakavasti.

– Tästä syystä tehdään perusteelliset tutkimukset ja tarkistukset, jotta vaikutukset voidaan selvittää mahdollisimman laajasti ja niihin voidaan reagoida – esimerkiksi muuttamalla kaava-alueen rajoja tai sijoittamalla tuulivoimalat toiseen paikkaan, Svenfors sanoo.

ABO Wind on juuri muuttanut voimaloiden määrää alustavassa suunnitelmassaan 47:stä 44:ään.

Pohjanmaan uusi energiahuollon maakuntakaava on ratkaiseva tuulivoiman rakentamisen kannalta. Jos käy ilmi, että Purmon hankealue ei sovelu tuulivoima-alueeksi suunnitellussa laajuudessa ja sitä ei siksi merkitä sellaiseksi maakuntakaavassa, kunta voi hyväksyä osayleiskaavan enintään kymmenelle voimalalle.

Selvitykset kertovat asian laidan. Kunnan tavoite on selvä.

– Tavoitteena on tarjota poliitikoille laajasti tietoa, jotta he voivat tehdä päätöksen faktojen pohjalta, Pensar sanoo. ■

Vindkraftsbolagen välkomnar dialog

ABO Winds projektledare Markus Ehrström och Staffan Asplund, som är vd för Esse Vinds moderbolag Etha Ab, uppger samma orsak till att bolagen fick upp ögonen för Pedersöre. Lokala markägare tog kontakt, och bolagen har bedömt att finns potential för vindkraft i kommunen.

TEXTER

Malin Henricson

BOLAGEN ÄR BEREDDA på att planläggningen tar tid.

– Det är alltid så i nya kommuner. Processerna tar längre då, säger Asplund.

För ABO Wind gäller det beakta även uppdateringen av Österbottens landskapsplan i tidsperspektivet.

– Men det är viktigt att det görs

noggranna utredningar och att folk får kommentera, säger Ehrström.

Också Asplund poängterar viken av växelverkan. Han beklagar att coronapandemin under en lång tid har satt stopp för publika diskussionsmöten om Esse Vinds projekt.

– De personer som är mitt emellan och inte riktigt vet hur de ska ställa sig till vindkraft skulle ha haft nytta av publik tillfällen för att bilda sig en egen åsikt. Som projektansvarig är det viktigt att visa vårt ansikte, därför har jag också deltagit i debatter på Facebookforum. Ett lyckat projektarbete fordrar dialog, säger Asplund.

Esse Vind genomförde i årsskiftet 2019–2020 en invånarenkät för att ta reda på hur invånarna i Esseområdet ställer sig till Mastbacka vindkrafts-

park. Resultatet visar i korthet att 55 procent av de svarande är positivt inställda till vindkraftsparken, medan 41 procent är negativa.

ABO Wind kommer via sin konsult Finnish Consulting Group att göra likadan enkät inom ramen för miljökonsekvensbedömningen av Purmo vindkraftspark. Bolaget har dessutom bjudit in jaktföreningar, fiskelag, byråd och ungdomsföreningar i Purmo till en uppföljningsgrupp. Gruppen har haft ett möte, där miljökonsekvensbedömningens skeden presenterades.

– Vi vill kommunicera med dem som är aktiva på projektområdet i dag. Vi vill se vad som är viktigt på området och vad vi behöver beakta. Målet är att det fortsättningsvis ska

Tuulivoimayritykset toivovat keskustelua

ABO Windin projektipäällikkö Markus Ehrström ja Esse Vindin emoyhtiö Etha Ab:n toimitusjohtaja Staffan Asplund kertovat saman syyn sille, miksi yhtiöiden katseet kohdistuivat Pedersöreeseen. Paikalliset maanomistajat ottivat yhteyttä, ja yhtiöt ovat arvioineet, että kunnassa on potentiaalia tuulivoimalle.

TEKSTIT

Malin Henricson

YHTIÖT OVAT VARAUTUNEET siihen, että kaavoitus vie aikaa.

– Niin käy aina uusissa kunnissa. Prosessit kestävät silloin kauemmin, Asplund sanoo.

ABO Windin on odotettava myös Pohjanmaan maakuntakaavan päivittämistä.

– Mutta on tärkeää tehdä tarkat selvitykset ja että ihmiset saavat antaa palautetta, Ehrström sanoo.

Myös Asplund korostaa vuorovaikutuksen tärkeyttä. Hän harmittelee, että koronapandemia on estänyt pitkäksi aikaa julkiset keskustelutilaisuudet Esse Vindin hankkeesta.

– Ihmiset, joita asia koskettaa ja jotka eivät oikein tiedä, miten suhtautua tuulivoimaan, olisivat hyötyneet julkisista tilaisuuksista ja voineet muodostaa oman mielipiteensä. Hankkeesta vastaavina meidän on tärkeää näyttää kasvomme, minkä vuoksi olen myös osallistunut keskusteluihin Facebookissa. Onnistunut hanketyö edellyttää vuoropuhelua, Asplund sanoo.

Esse Vind toteutti vuodenvaihteessa 2019–2020 asukaskyselyn selvittääk-

seen, miten Ähtävän alueen asukkaat suhtautuvat Mastbackan tuulivoimapuistoon. Tulokset osoittavat, että 55 prosenttia vastanneista suhtautuu positiivisesti tuulivoimapuistoon, kun taas 41 prosenttia suhtautuu negatiivisesti.

ABO Wind tulee tekemään samanlaisen kyselyn konsulttinsa Finnish Consulting Groupin kautta Purmon tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä. Yhtiö on lisäksi kutsunut purmolaisia metsästyseuroja, kalastuskuntia, kylätoimikuntia ja nuorisoseuroja mukaan seurantar ryhmään. Ryhmällä on ollut yksi kokous, jossa esiteltiin ympäristövaikutusten arvioinnimenettelyn vaiheet.

– Haluamme kommunikoida hankkeella toimivien kanssa. Haluamme tietää, mikä alueella on tärkeää ja mitä

Pedersöre gör en egen vindkraftsstrategi

PEDERSÖRE HAR FÅTT ett bidrag på 80 000 euro från Miljöministeriet för att göra en vindkraftsstrategi. Målsättningen är att öka kunskapen om vindkraftens etableringsprocess, livscykel och konsekvenser, hitta verktyg och system för att samla information om vindkraft samt bedöma informationens relevans.

Projektiden är två år. I det inledande skedet samarbetar Pedersöre med den österbottniska kommunikationsbyrån Bertills & Jung, eftersom kommunen också vill förbättra kommunikationen om hur planläggningen av vindkraft går till. Planlägningsarbetet innehåller lagstadgade moment då berörda parter kan föra fram synpunkter, men Pedersöre strävar efter att öppna upp för en större delaktighet och växelverkan än lagen kräver.

– Att Pedersöre fick bidraget visar att staten lägger stor vikt vid förnybara energikällor och hur kommunerna hanterar frågor som kan vara polariserande. Det finns ingen som gjort en strategi utifrån samma premisser som vi, säger kommundirektören Stefan Svenfors.

Arbetet har hittills resulterat i en kommunikationsstrategi om vindkraften. Utgångspunkten är att hitta lämpliga sätt att utveckla en respektfull dialog och skapa forum där man också kan diskutera utvecklingen på landsbygden överlag.

Den nya kanalen blir en Facebooksida, som i skrivande stund har arbetsnamnet Pedersöre invånarforum, där kommunens representanter och kommuninvånare kan föra en dialog. ■

Pedersöre laatii oman tuulivoimastrategian

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ ON MYÖNTÄNYT 80 000 euron avustuksen Pedersören kunnalle tuulivoimastrategian laatimiseen.

Tuulivoimastrategian tavoitteena on lisätä tietämystä tuulivoimalan perustamisprosessista, elinkaaresta ja seuruksista, luoda työkaluja ja järjestelmiä tuulivoimaa koskevan tiedon keräämiseen sekä arvioida tietojen merkitystä.

Kyseessä on kaksivuotinen hanke. Alkuvaiheessa kunta tekee yhteistyötä pohjalaisen viestintätoimiston Bertills & Jungin kanssa, koska Pedersöre haluaa myös parantaa viestintäänsä tuulivoiman kaavoituksesta. Kaavoitustyöhön kuuluu lakisäätteisiä elementtejä, joissa asianomaiset osapuolet voivat esittää näkemyksiään, mutta Pedersöre pyrkii suurempaan osallisuuteen ja vuorovaikutukseen kuin mitä laki vaatii.

– Ministeriön myöntämä avustus osoittaa, että valtio pitää uusiutuvia energialähteitä erittäin tärkeänä, ja myös sitä, kuinka kunnat käsittelevät asioita, jotka saattavat polarisoida. Kukaan ei ole tehnyt strategiaa samoilta lähtökohdilta kuin me, sanoo kunnanjohtaja Stefan Svenfors.

Työn tulos on toistaiseksi tuulivoimaa koskeva viestintästrategia. Lähtökohdana on löytää sopivia tapoja saada aikaan kunnioittavaa vuoropuhelua ja luoda kanavia, joissa voidaan keskustella myös yleisesti maaseudun kehityksestä. Uusi kanava tulee olemaan Facebook-sivu, työnimeltään Pedersören asukasfoorumi, jossa kunnan edustajat ja asukkaat voivat käydä vuoropuhelua. ■

— Målet är att det fortsättningsvis ska gå att använda området för friluftsliv, jakt, fiske och all annan aktivitet som finns där.

MARKUS EHRSTRÖM

gå att använda området för friluftsliv, jakt, fiske och all annan aktivitet som finns där, säger Ehrström.

I februari fattade kommunfullmäk-

meidän on otettava huomioon. Tavoitteena on, että aluetta voi jatkossakin käyttää ulkoiluun, metsästyksen, kalastukseen ja muihin aktiviteetteihin, joita alueella on tarjolla, Ehrström sanoo.

Kunnanvaltuusto teki helmikuussa päätöksen tuulivoimaloiden ja asutuksen välisestä vähimmäisetäisyydestä, joka on yhdeksän kertaan navan korkeus. Esse Vind on sen jälkeen muuttanut voimaloidensa korkeutta.

– Olemme laskeneet navan korkeutta kymmenen metriä alaspäin ja myös siirtäneet turbiineja, Asplund sanoo.

ABO Windin suunnitelman lähtökohdana on maanomistajien toive 1,8 kilometrin vähimmäisetäisyydestä asutuksen ja tuulivoimaloiden välillä. Näin ollen etäisyys vastaa valtuuston periaatepäätöstä. ■

† Ett fotomontage från Angjärv, som visar hur Mastbacka vindkraftspark påverkar landskapsbilden om Mastbacka vindkraftspark förverkligas. Montaget är gjort 2019, innan fullmäktiges principbeslut om minimiavstånd.

† Kuvakollaasi Angjärv-järveltä, josta näkyy, miten Mastbackan tuulivoimapuisto vaikuttaa maisemaan, jos Mastbackan tuulivoimapuisto toteutuu. Kollaasi on tehty vuonna 2019 ennen valtuuston periaatepäätöstä vähimmäisetäisyydestä.

tige beslut om ett minimiavstånd på nio gånger navhöjden mellan vindkraftsverk och bebyggelse. Efter det har Esse Vind justerat höjden på sina kraftverk.

– Vi har anpassat höjden tio meter neråt och också flyttat turbiner, säger Asplund.

ABO Wind utgår på markägarnas önskan från ett minimiavstånd på 1,8 kilometer mellan bebyggelse och vindkraftverk i sin planering, vilket gör att avståndet motsvarar fullmäktiges principbeslut. ■

— Hankkeesta vastaavina meidän on tärkeää näyttää kasvomme ...

Onnistunut hanketyö edellyttää vuoropuhelua.

STAFFAN ASPLUND

Pedersöre städar hållbart – vattenfritt och få kemikalier

Begreppet hållbar städning är ett honnörssord i kommunens städservice. Nu gäller mikrofiber och förpreparering, i minimala mängder vatten och kemikalier.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

KOSTHÅLLS- OCH STÄDCHEFEN Monika Asplund och städledaren Monika Englund vid Sursik skola har medverkat i en medveten process att minska de negativa miljöeffekterna inom den kommunala städservice. Asplund började på sin post år 2004 och

Englund har städad i kommunen sedan 2000. Skillnaden mellan då och nu är enorm.

– Då använde vi mycket vatten och mycket kemikalier. Bara det sliter mycket på ytorna, säger Asplund.

En skurhink fylld med vatten –

← Monika Englund har sett städrutinerna ändras enormt i kommunens fastigheter.

← *Monika Englund ovat nähneet siivouskäytäntöjen muuttuvan valtavasti kunnan kiinteistöissä.*

→ Med mikrofiber är det lätt att hålla kemikalieanvändningen nere.

→ *Mikrokuidulla on helppo pitää kemikaalien käyttö vähäisenä.*

spetsat med rengöringsmedel – var städpersonalens ständiga följeslagare i början på 2000-talet. Man svepte med mopp och trasa över ytorna och lämnade våta spår efter sig.

– Genast man blötte moppen i hinken blev vattnet smutsigt. Så man spred ut smutsen, säger Asplund.

Pedersöres resa mot en hållbar städning har gått från skurhinkar till förpreparerade moppar och städdukar i mikrofiber. Fördelen med mikrofiber är att materialet rengör utan tillsatta kemikalier. Materialet är skonsamt för ytorna och minskar effektivt bakteriemängden.

Tack vare mikrofibern har städservice följaktligen kunnat minimera kemikalieanvändningen. Femliterskaggarna med rengöringsmedel är ersatta av enlitersflaskor. Ett tryck på munstycket ger en milliliter rengöringsmedel.

– I daglig städning använder vi en milliliter koncentrat per liter vatten. Det är minimalt, säger Asplund.

Inom städservice används rengöringsmedel som är Svanenmärkta och biologiskt nedbrytbara.

Samtidigt är städningen i det närmaste vattenfri. I stället förpreparas utrustningen. Monika Englund inleder sin arbetsdag med att fukta städdukar och moppar i en liten mängd vatten och rengöringsmedel, baserat på noggranna doseringar. Hon viker och buntar ihop den mängd mikrofiberdukar som behövs och doppar sedan buntens kanter i en liten mängd vätska. Två deciliter vätska räcker för tio dukar. Städdukarna drar så småningom i sig fukten.

– Det är lite tidskrävande när man börjar dagen. Jag tänker igenom den, förpreparerar och laddar min städvagn, sedan har jag dagsbehovet med mig, säger Englund.

Städarna torkar alltid av ytorna med vikta dukar. Med jämna mellanrum viker de fram en ny och ren yta, och smutsen stannar i duken.

Pedersöre siivoaa kestävästi – vähän vettä ja kemikaaleja

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Käsité kestävä siivous on kunniasana kunnan siivouspalvelussa. Valttia ovat nyt mikrokuitu ja esivalmistelut sekä vähäinen määrä vettä ja kemikaaleja.

— Mikrofiber är en problemlösare, men man ska inte använda för mycket vatten.

MONIKA ASPLUND

– Tack vare förprepareringen behöver de inte ha med vattenhinken. Den vattenfria städningen har direkt ökat hållbarheten i städningen, säger Asplund.

Den vattenfria städningen har inte försämrat kvaliteten.

– Jag skulle säga att städningen blivit bättre, säger Englund.

Det finns test som avslöjar hur rent det blir. Hygicult TPC är ett hygienitest som Pedersöre använder.

– Man har en provburk med två ytor som man håller mot den städade ytan. Sedan kan man avläsa bakterietillväxten efter tre dagar, säger Asplund.

Nu i coronatider har laboratorietest visat att mikrofiberduken som Pedersöre använder reducerar 99,86 procent av coronaviruset från ytor tillsammans med vatten.

Monika Asplunds enkla städtips mot en miljövänligare städning i hemmet är enkel: använd mikrofiber, på rätt sätt.

– Man skapar bara problem med att överdosera kemikalier. Mikrofiber är en problemlösare, men man ska inte använda för mycket vatten, säger Asplund. ■

SURSIKIN KOULUN ruokahuolto- ja siivospäällikkö Monika Asplund ja siivoustyönjohtaja Monika Englund ovat olleet mukana prosessissa, jossa vähennetään kunnallisen siivouspalvelun negatiivisia ympäristövaikutuksia. Asplund aloitti tehtävässään vuonna 2004, ja Englund on siivonnut kunnalla vuodesta 2000 lähtien. Ero entisen ja nykyisen välillä on valtava.

– Käytimme silloin paljon vettä ja kemikaaleja. Pelkästään se kuluttaa pintoja ja paljon, Asplund sanoo.

Vedellä täytetty ja puhdistusaineilla terästetty pesusanko oli siivoushenkilöstön alituisen seuralainen 2000-luvun alussa. Pinnat pyyhittiin mopilla ja pesurätillä, ja jälkeen jätettiin märät jäljet.

– Heti kun mopin kastoi sankoon, vesi likaantui. Ja niin lika levisi, Asplund sanoo.

Pedersören matka kohti kestävää siivousta on kulkenut pesusangoista esivalmisteltuihin moppeihin ja mikrokuituliinoin. Mikro kuidun etuna on, että materiaali puhdistaa ilman lisättyä kemikaaleja. Materiaali on hellävarainen pinnoille ja vähentää tehokkaasti bakteerien määrää.

Mikro kuitujen ansiosta siivouspalvelu on voinut vähentää kemikaalien käyttöä. Viiden litran puhdistusainekannisterit on korvattu yhden litran pulloilla. Yhdellä painalluksella saa millilitran puhdistusainetta.

– Päivittäisessä siivouksessa käytämme yhden millilitran tiivistettä yhtä vesilitraa kohden. Se on vähän, Asplund sanoo.

Siivouspalvelussa käytetään joutsenmerkittyjä ja biologisesti hajoavia puhdistusaineita.

— *Esivalmistelun ansiosta vesisankoa ei tarvitse olla mukana. Vedetön siivous on suoraan lisännyt siivouksen kestävyyttä.*

MONIKA ASPLUND

Samalla siivous on lähes vedetöntä. Sen sijaan välineet esivalmistellaan. Monika Englund aloittaa työpäivänsä kostuttamalla siivousliinat ja mopit pienellä määrällä vettä ja puhdistusainetta tarkkojen annosteluohjeiden mukaisesti. Hän taittelee ja niputtaa mukaan tarvittavan määrän mikro kuituliinoja ja kasta sitten liinanipun reunat pieneen määrään nestettä. Kaksi desilitraa nestettä riittää kymmenelle liinalle. Siivousliinat imevät kosteuden heti itseensä.

– Päivän aloitus on hieman aikaa vievä. Käyn päivän läpi, esivalmistelen ja lastaan siivouskärryn. Sen jälkeen minulla on päivän aikana tarvittavat välineet mukana, Englund sanoo.

Siivoojat pyyhkivät aina pinnat taitteliilla liinoilla. Tasaisin väliajoin he kääntävät liinasta esiin uuden ja puhtaan pinnan, ja lika jää liinaan.

– Esivalmistelun ansiosta vesisankoa ei tarvitse olla mukana. Vedetön siivous on suoraan lisännyt siivouksen kestävyttä, Asplund sanoo.

Vedetön siivous ei ole huonontanut laatua.

– Sanoisin, että siivouksesta on tullut parempaa, Englund sanoo.

On olemassa testi, joka paljastaa, kuinka puhdasta tuli. Hygicult TPC on hygieniatesti, jota Pedersöre käyttää.

– Käytössä on näytepurkki, jonka kahta pintaa painetaan puhdistettua pintaa vasten. Kolmen päivän kuluttua voi tarkistaa bakteerikasvuston, Asplund sanoo.

Nyt korona-aikana laboratoriotesti on osoittanut, että Pedersören käyttämät mikro kuituliinat poistavat pinnoilta 99,86 prosenttia koronaviruksesta yhdessä veden kanssa.

Monika Asplundilla on yksinkertainen siivousvinkki ympäristöystävällisempään siivoukseen kotona: käytä mikro kuitua, oikealla tavalla.

– Ongelmia syntyy, kun kemikaaleja annostellaan liikaa. Mikro kuitu on ongelmanratkaisija, mutta liikaa vettä ei tule käyttää, Asplund sanoo. ■

Kreativitet och tålamod är Ingers verktyg

När nya kvotflyktingar anländer till Pedersöre är Inger Portin en av de första personer som barn och föräldrar lär känna. Inger är lärare inom den förberedande undervisningen i Kållby skola – och hon ser sin egen uppväxt i Kenya som en styrka i arbetet.

Medarbetaren
Työntekijä

TEXT & FOTO
Malin Henricson

DEN SENASTE GRUPPEN kongolesiska kvotflyktingar kom till Pedersöre på senhösten 2020. I januari och februari började sex barn i åldern 8–13 år i Kållby skola. Inger Portin välkomnade dem upp i sitt klassrum på vinden.

Den vita snön var en ny bekantskap för barnen – och Inger fick introducera dem i den finländska nationalsporten skidåkning.

– Efter en förmiddag i skolan är huvudet fullt av svenska ord. Då gör det gott för knopp och kropp att fara ut och skida, säger Inger Portin leende.

Lucy, Sarah, Esther, Sarah, Abraham och Asante ler och svarar ”ja”, när de får frågan om de gillar att skida. De två äldsta, Abraham och Asante, saxar djärvt upp i pulkbacken och glider ner.

Inne i klassrummet berättar barnen var de bor, hur gamla de är och om de har syskon. Inger frågar på svenska och barnen svarar på svenska, också de tre som började sin skolgång bara en dryg vecka innan den här intervjun gjordes.

Inger pratar också en del engelska med dem, eftersom de äldre barnen har gått i skola på engelska i flyktinglägret.

– Så de är lätta att integrera. De kvotflyktingar som kommer från till

exempel Syrien pratar arabiska eller kurdiska, så de gångerna börjar vi med kroppsspråk, säger Inger.

Hon är utbildad klasslärare och började som lärare inom den förberedande undervisningen 2011, då Pedersöre tog emot burmeser till Esse. Inger anmälde sig frivillig att ansvara för undervisningen i Överesse skola.

– Jag tyckte att jag var lämplig. Jag är själv ett invandrarbarn, säger hon.

Inger växte upp i Kenya där föräldrarna var missionärer. Hon var elva år när familjen Klemets flyttade till Finland. Även om hon till stora delar vistades i en finländsk miljö, innebar flytten till Finland att hon måste lära sig tolka nya koder och anpassa sig till ett annat klimat. Erfarenheterna hjälper Inger att sätta sig in i de nyanländas situation när de kommer till Pedersöre.

– Det är lättare för mig att förstå dem då jag vet vilken värld de kommer ifrån.

Efter åren i Kenya förstår Inger också swahili, även om hon inte pratar språket obehindrat.

– Jag kan skriva enkla frågor åt de här barnens föräldrar i textmeddelanden eller tala in röstmeddelanden på telefonen. Det är till stor nytta att förstå och kunna lite swahili men jag har svårt att hitta orden i djupare dis-

Inger Portin

BOR I Esse.

ÄR GIFT MED Tomas och har två barn, Steven och David som adopterats från Colombia.

ÄR UTBILDAD klasslärare. Har i Pedersöre jobbat i Lappfors, Edsevö, Lepplax, Överesse och Kållby skola.

BODDE mina första elva år i Kenya.

BLEV KLASSLÄRARE för att jag vill ge barn en god grund för livet.

DET BÄSTA MED KENYA: De varma och glada människorna men också naturen och djuren är fantastisk.

DET BÄSTA MED FINLAND: Årstiderna, vårt skolsystem ger alla en chans.

GÖR JAG HELST PÅ FRITIDEN: Är ute och hittar en plats i solen ...

FAVORITMAT I SKOLAN: Köttsoffa med mjukt bröd.

kussioner eftersom jag inte använt språket på länge, säger Inger.
FORTSÄTTER PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

— Jag tyckte att jag var lämplig. Jag är själv ett invandrarbarn.

— Olin mielestäni sopiva. Olen itse maahanmuuttajalapsi.

INGER PORTIN

← Inger Portin har jobbat inom den förberedande undervisningen i Pedersöre sedan 2011.

← Inger Portin on työskennellyt valmistavassa opetuksessa Pedersöressä vuodesta 2011.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Luovuus ja kärsivällisyys ovat Ingerin työkaluja

Kun uudet kiintiöpakolaiset saapuvat Pedersöreen, Inger Portin on yksi ensimmäisistä henkilöistä, jonka lapset ja vanhemmat oppivat tuntemaan. Inger toimii valmistavan opetuksen opettajana Källby skolassa – ja hän näkee oman varttumisensa Keniassa vahvuutena työssään.

VIIMEISIN RYHMÄ KONGOLAISIA kiintiöpakolaisia saapui Pedersöreen loppusyksystä 2020. Tammikuussa ja helmikuussa kuusi 8–13-vuotiasta lasta aloitti Källby skolassa. Inger Portin toivotti heidät tervetulleiksi ullakolla sijaitsevaan luokkahuoneeseen.

Valkoinen lumi oli uusi tuttavuus lapsille – ja Inger sai tutustuttaa heidät suomalaisen kansallisurheilulajiin hiihtoon.

– Koulussa vietetyn aamupäivän jälkeen pää on täynnä ruotsinkielisiä sanoja. Silloin tekee hyvää päälle ja kropalle mennä ulos hiihtämään, Inger Portin sanoo hymyillen.

Lucy, Sarah, Esther, Sarah, Abraham ja Asante hymyilevät ja vastaavat ”kyllä”, kun heiltä kysyy, tykkäävätkö he hiihtää. Kaksi vanhinta, Abraham ja Asante, nousevat rohkeasti pulkkamäkeä ylös ja laskevat alas.

Luokassa lapset kertovat, missä he

asuvat, minkä ikäisiä he ovat ja onko heillä sisaruksia. Inger kysyy ruotsiksi ja lapset vastaavat ruotsiksi, myös he kolme, jotka aloittivat koulunkäyntinsä vain runsas viikko ennen tämän haastattelun tekemistä.

Inger puhuu myös englantia heidän kanssaan, koska vanhemmat lapset ovat käyneet koulua englanniksi pakolaisleirillä.

– Niin integroituminen on helpompaa. Esimerkiksi Syyriasta saapuvat kiintiöpakolaiset puhuvat arabiaa tai kurdia, joten silloin aloitamme kehonkielellä, Inger sanoo.

Hän on koulutukseltaan luokanopettaja, ja hän aloitti valmistavan opetuksen opettajana vuonna 2011, jolloin Pedersöre vastaanotti burmalaisia Ähtävälle. Inger ilmoittautui vapaaehtoiseksi vastaamaan opetuksesta Överesse skolassa.

Inger Portin

ASUU Ähtävällä.

NAIMISSA Tomasin kanssa, kaksi lasta, Steven ja David on adoptoitu Kolumbiasta.

KOULUTUKSELTAAN luokanopettaja. Työskennellyt Pedersöressä Lappforsin, Edsevön, Lepplaksin, Yli-Ähtävän ja Kolpin kouluissa.

ASUI ensimmäiset 11 vuotta Keniassa.

VALMISTUI luokanopettajaksi, koska haluaa antaa lapsille hyvän pohjan elämälle.

PARASTA KENIASSA: Lämpimät ja iloiset ihmiset, mutta myös luonto ja eläimet ovat upeita.

PARASTA SUOMESSA: Vuodenajat, koulujärjestelmämme antaa kaikille mahdollisuuden.

TEEN MIELUITEN VAPAA-AJALLA: Olen ulkona auringossa...

SUOSIKIRUOKA KOULUSSA: Liha-keitto ja pehmeä leipä.

– Olin mielestäni sopiva. Olen itse maahanmuuttajalapsi, hän sanoo.
JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA ⇨

→ PEDERSÖRE HAR TAGIT EMOT kvotflyktingar i stort sett varje år sedan 2011. Från och med 2014 ordnas den förberedande undervisningen för de yngre barnen i Källby. De äldre barnen börjar i Sursik skola, där Carina Eklund ansvarar för undervisningen. Inger har undervisat barn med ursprung i länder som Burma, Syrien, Afghanistan och Kongo. En del barn har skolvana när de kommer, andra är nybörjare på alla plan.

– Vissa elever kan jobba i vanliga klasser i vissa ämnen. I bildkonst behöver man inte kunna språket. Men en del behöver jobba i en liten grupp hela tiden, säger Inger.

Coronapandemin innebär att den färskva gruppen fick väldigt lite undervisning (jan–febr) i flyktinglägret eftersom skolan var helt stängd största delen av året.

Det var inte aktuellt med distansundervisning eftersom barnen inte hade tillgång till datorer.

– Så den här gruppen har varit väldigt ivrig eftersom de inte har fått gå i skola, säger Portin.

Den förberedande undervisningen innebär i korthet att man lär barnen svenska och ger dem dem förutsättningar för att utvecklas och integreras i det finländska samhäl-

let. Målsättningen är att barnen inom 1,5–2 år kan fortsätta i en vanlig klass i sin närskola.

↑ Inger Portin on iloinen siitä, että hänen ryhmällään on oma luokkahuone ylhäällä vintillä Kolpin koulussa. Siellä on kaikki materiaali, jota hän tarvitsee opetuksessa. Sarah, Asante, Abraham (takarivissä), Esther, Lucy ja Sarah (eturivissä) tulivat Suomeen viime vuoden lopulla.

När nya barn med invandrarbakgrund anländer till Källby skola, börjar Inger med att kartlägga deras kunskapsnivå.

– Jag lär mig deras styrkor och svagheter och lägger upp undervisningen utgående från det, säger hon.

Hon jobbar mycket individuellt med eleverna. I klassrummet har hon hjälp av skolgångsbiträdet Sally Lassfolk, som vid behov kan ta över gruppen eller vikariera om Inger är borta.

– Sally har handarbete med den här gruppen medan jag har svenska som andra språk för de elever som varit här längre, säger Inger.

En skoldag pågår vanligen klockan 9–13 eller 9–14. Svenska, matematik och någon form av rörelse ingår varje dag.

Förutom kroppsspråk är pussel, spel, bilder och sång vanliga inslag i klassrummet.

– Vi sjunger om veckodagarna, månaderna, om väder och olika ord. Det passar speciellt afrikaner, de sjunger mycket, säger Inger.

De har också rytmen i blodet och tar frimodigt ut svängarna när Inger spelar upp artisten Shakrias låt Waka Waka (This time for Africa), som var den officiella mästerskapslåten för fotbolls-VM 2010.

Största utmaningen är att lära analfabeter utan skolvana att läsa och skriva.

– Mitt jobb kräver förståelse, kreativitet och tålamod. Jag kan inte låta mig bli stressad av att de till exempel inte känner till alla finländska regler direkt. Det är sådant vi lär oss vart efter, säger Inger.

I och med att gruppen är liten lär hon känna barnen bra.

– Vi får en bra relation då vi jobbar så intensivt. Det är belönande när de börjar lita på mig och frågar hur det är med olika saker i Finland, säger Inger. ■

⇒ INGER KASVOI KENIASSA, jossa hänen vanhempansa olivat lähetystyöntekijöinä. Hän oli 11-vuotias, kun Klemetsin perhe muutti Suomeen. Vaikka hän suureksi osaksi oli oleskellut suomalaisessa ympäristössä, Suomeen muutto tarkoitti, että hänen täytyi oppia tulkitsemaan uusia koodeja ja sopeutumaan toisenlaiseen ilmastoon. Kokemukset auttavat Ingeriä asettumaan vastasäätävien tilanteeseen, kun he tulevat Pedersören.

– Minun on helpompi ymmärtää heitä, koska tiedän, mistä maailmasta he tulevat.

Keniaa vietettyjen vuosien jälkeen Inger ymmärtää myös swahilia, vaikka hän ei puhu kieltä sujuvasti.

– Voin kirjoittaa yksinkertaisia kysymyksiä lasten vanhemmille tekstiviesteinä tai jättää ääniviestejä puhelimeen. Swahilin ymmärtämisestä ja osaamisesta on paljon hyötyä, mutta minun on vaikeaa löytää sanoja syvällisemmissä keskusteluissa, koska en ole käyttänyt kieltä pitkään aikaan, Inger sanoo.

Pedersöre on ottanut vastaan kiintiöpakolaisia suunnilleen joka vuosi vuodesta 2011 lähtien. Vuodesta 2014 lähtien nuoremmille lapsille on järjestetty valmistavaa opetusta Kolpissa. Vanhemmat lapset aloittavat Sursik skolassa, jossa Carina Eklund vastaa opetuksesta. Inger on opettanut Burmasta, Syyriasta, Afganistanista ja Kongosta lähtöisin olevia lapsia. Osa lapsista on käynyt koulua, osa taas on vasta-alkajia kaikilta osin.

– Osa oppilaista voi työskennellä tavallisissa luokissa tietyissä aineissa. Kuvataiteessa ei tarvitse osata kieltä.

— *Työni edellyttää ymmärrystä, luovuutta ja kärsivällisyyttä. En voi antaa itseni stressaantua esimerkiksi siitä, että he eivät heti tunne kaikkia suomalaisia sääntöjä. Opettelemme niitä vähitellen.*

INGER PORTIN

Mutta osan on työskenneltävä pienessä ryhmässä koko ajan, Inger sanoo.

Koronapandemian vuoksi uusi ryhmä sai hyvin vähän opetusta pakolaisleirillä, koska koulu oli kokonaan suljettu suurimman osan vuotta.

Etäopetus ei ollut ajankohtaista, koska lapsilla ei ollut käytössä tietokoneita.

– Joten tämä ryhmä on ollut erittäin innokas, koska he eivät ole saaneet käydä koulua, Portin sanoo.

Valmistava opetus tarkoittaa lyhyesti sitä, että lapsille opetetaan ruotsia ja annetaan edellytykset kehittyä ja integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena on, että lapset voivat 1,5–2 vuoden kuluttua jatkaa tavallisessa luokassa lähikoulussaan.

Kun uudet maahanmuuttajataustaiset lapset saapuvat Källby skolaan, Inger alkaa kartoittaa heidän tietotasoaan.

– Opettelen heidän vahvuutensa ja heikkoutensa ja suunnittelen opetuksen sen pohjalta, hän sanoo.

Hän työskentelee hyvin yksilöllisesti oppilaiden kanssa. Luokassa hänellä

on apunaan koulunkäyntiavustaja Sally Lassfolk, joka voi tarvittaessa ottaa ryhmän hoitaakseen tai toimia sijaisena, jos Inger on poissa.

– Sally opettaa tälle ryhmälle käsitöitä sillä aikaa kun minä opetan ruotsia toisena kielenä oppilaille, jotka ovat olleet täällä kauemmin, Inger sanoo.

Koulupäivä kestää yleensä kello 9–13 tai 9–14. Jokaiseen päivään sisältyy ruotsia, matematiikkaa ja jonkinlaista liikuntaa.

Kehonkielen lisäksi palapelit, pelit, kuvat ja laulu ovat tavallinen osa opetusta.

– Laulamme viikonpäivistä, kuukausista, säästä ja erilaisista sanoista. Se sopii erityisesti afrikkalaisille, he laulavat paljon, Inger sanoo.

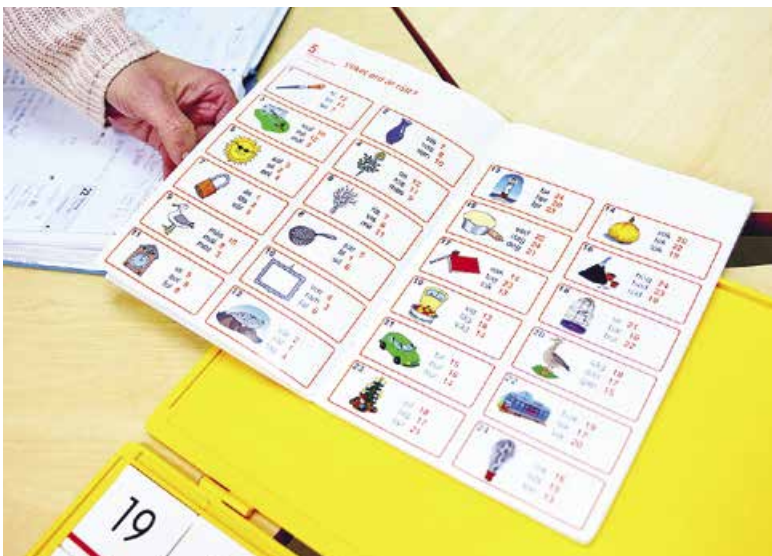
Heillä on myös rytmisiä veressejä, ja he tanssahtelevat ujostelematta, kun Inger soittaa Shakiran kappaletta Waka Waka (This time for Africa), joka oli virallinen mestaruuskappale jalkapallon MM-kisoissa 2010.

Suurin haaste on opettaa lukemista ja kirjoittamista luku- ja kirjoitustaidottomille, joilla ei ole koulunkäyntikokemusta.

– Työni edellyttää ymmärrystä, luovuutta ja kärsivällisyyttä. En voi antaa itseni stressaantua esimerkiksi siitä, että he eivät heti tunne kaikkia suomalaisia sääntöjä. Opettelemme niitä vähitellen, Inger sanoo.

Koska ryhmä on pieni, hän oppii tuntemaan lapset hyvin.

– Meille muodostuu hyvä suhde, kun työskentelemme niin tiiviisti. Palkitsevaa on, kun he alkavat luottaa minuun ja alkavat kysyä, miten jokin asia on Suomessa, Inger sanoo. ■

← Vilket ord är rätt? Barnen lär sig ord på olika sätt.

← Mikä sana on oikein? Lapset oppivat sanoja eri tavoilla.

Pedersöre utvecklar centrumnära vandringsleder

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Kulturhuset AX

Pedersöre ger vandringslederna vid Bergö och i Sandsund ett ordentligt ansiktslyft i år. Syftet är att förbättra framkomligheten, skyltningen och rastplatserna och på så sätt attrahera nya målgrupper. Samtidigt ska stigarna fortsättningsvis vara närrekreationsområden för invånarna.

KULTURHUSET AX håller i projektet medan den tekniska avdelningen gör det mesta av grovjobbet. Pedersöre har fått drygt 32 500 euro i statsbidrag från NTM-centralen medan Pedersöres andel är lika stor. Det handlar alltså om en satsning på 65 000 euro.

Idrottssekreteraren Pontus Backlund nämner två orsaker till att just Bergö och Sandsund är i fokus.

– De är våra mest centralt belägna vandringsleder och dessutom i störst behov av restaurering.

I och med coronapandemins utbrott ökade mängden vandrare och terrängcyklister på kommunens vandringsleder i det närmaste explosionsartat. Det är glädjande, men samtidigt ökade också slitaget.

Ett huvudsyfte med restaureringsprojektet är att förbättra hållbarheten och framkomligheten, dels med ett stärkande ”nötningslager” på utsatta ställen, dels med spångar och broar. Det finns en del partier som ända sedan starten har varit problematiska, och den ökade användningen har accentuerat behovet av markförbättrande åtgärder.

– En markerad led ska vara framkomlig på alla ställen, folk ska inte behöva göra egna rutter och improvisera för att ta sig fram, säger Pedersöres kulturchef Ulrika Stenmark.

Ett avsnitt av Sandsund vandringsled kommer att bli tillgängligt också för barnvagnar och rullstols-

burna. Det gäller sträckan Sandsund västra (där leden korsar Lodevägen), cirka 1 kilometer in bakom bostadsområdet.

Sandsundleden dras också om genom skogen för att förkorta sträckan som går längs grusvägen från Staraby ut till Bennäsvägen.

Leden är 13 kilometer lång och rundar i stort sett hela nya och gamla Sandsund. Vandringleden tangerar skidspåret på Granholmen, där Piehis skidstuga blir en ny officiell startplats. Det är ett område med många stigar som både löpare, vandrare och terrängcyklister använder.

– I anslutning till vandringsleden finns också motionstrappan vid Roskisbacken, så det finns synergieffekter, säger Pontus Backlund.

Förutom Piehis skidstuga blir också Sandsund västra en ny, officiell startplats.

Sandsund områdesförening deltar i projektet genom att bygga upp vindskyddet vid Lodetrasket på talko. Också IF PP ställer upp med praktiskt arbete. Ett gäng eldsjälur började redan i fjol anlägga en MTB-bana vid Bergö, och tanken är att banan ska färdigställas inom detta projekt.

– De får möjlighet att använda maskiner, dessutom ska leden ännu förse skyltar och kartor för att kunna marknadsföras bredare, säger Stenmark.

Många har saknat en ordentlig rastplats längs den sex kilometer långa Bergö vandringsleden. Det åt-

gärdas nu. Den nya rastplatsen med vindskydd och eldstad placeras vid Morsholmen, ungefär halvvägs längs ruten. Rastplatsen kan också tjäna paddlare, föreningar och naturföretagare som har nytta av en välutrustad rastplats med möjlighet till övernattning.

– Men rastplatsen är i första hand viktig för att göra leden familjevänligare. Leden får en officiell kortare rutt – för att också yngre barn ska orka gå runt. Skyltningen längs leden ska också förnyas med barn i åtanke, säger Stenmark.

Förbättrad skyltning och information ingår i förbättringsåtgärderna för båda lederna. Dessutom ska sopsorteringen i naturen lyftas fram – i form av pedagogiska skyltar som uppmanar folk att ta med sig skräpet hem. Nya sopsorteringskärl ska placeras i anslutning till vandringslederna.

Naturföretagen Mattias Kanckos har under våren rekognocerat terrängen och märkt ut de avsnitt som borde åtgärdas.

Tanken är att projektet ska genomföras under vår, sommar och höst och avslutas inom detta år. ■

↑ MTB-banan vid Bergö ska färdigställas inom ramen för projektet.

↑ Bergön maastopyöräreitti valmistuu hankkeen puitteissa.

→ Sandsund områdesförening bygger ett nytt vindskydd vid Lodetrasket, i stället för det gamla som brann.

→ Sandsundin alueyhdistys rakentaa uuden tuulensuojan Lodesuolle entisen tilalle.

Pedersöre kehittää vaellusreittejä Bergössä ja Sandsundissa

Pedersöre kehittää vaellusreittejä Bergössä ja Sandsundissa. ELY-keskus tukee hanketta runsaalla 32 500 eurolla hallituksen avustuspaketista, joka on korvamerkitty kuntien virkistysalueiden kunnostukseen, kehittämiseen ja parantamiseen.

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Kulttuuritalo AX

KORONAPANDEMIAN VANAVEDESSÄ vaeltajien ja maastopyöräilijöiden määrä on lisääntynyt räjähdysmäisesti Pedersören vaellusreiteillä. Se on ilahduttavaa, mutta samalla polkujen kuluminen on lisääntynyt. Maanparannustoimenpiteiden tarve on ilmeinen.

Pedersöre on hakenut ja sille on myönnetty valtionavustusta kahden keskustan lähellä sijaitsevan vaellusreitin kunnostamiseen vuonna 2021. Kyse on 6 kilometriä pitkistä vaellusreiteistä Bergössä ja Sandsundin vaellusreiteistä, jonka pituus on 13 kilometriä. Molempien sijainti on keskeinen, ja ne toimi-

vat matalan kynnyksen virkistysalueina asukkaille. Hankkeen puitteissa parannetaan vaellusreittien kestävyyttä, tiedotusta ja kyltitystä, lisätään uusia taukopaikkoja ja tehdään valmiiksi Bergön maastopyöräreitti. Yksi parannuskohta on jätteiden lajittelu – reiteille lisätään opastekylttejä, jotka kehottavat ihmisiä viemään roskat mukanaan kotiin. Uusia jäteastioita sijoitetaan vaellusreittien yhteyteen.

Kunnan tekninen osasto vastaa suurimmaksi osaksi käytännön työstä. Sandsundin alueyhdistys osallistuu työhön talkoiden muodossa Sandsundissa. Yhdistys rakentaa uuden tuulensuojan Lodesuolle entisen tilalle, joka paloi muutama vuosi sitten. Reitti saa kaksi uutta virallista lähtöpaikkaa, toisen Piehin hiihtomajalle ja toisen Sandsundin länsiosaan, jossa reitti risteää Loden tien kanssa. Lähtöpaikoille sijoitetaan

— Taukopaikka on kuitenkin ennen kaikkea tärkeä siksi, että se tekee reitistä perheystävällisemmän.

ULRIKA STENMARK

uudet infotaulut. Samalla parannetaan kyltitystä koko reitin varrella. Reittiä myös muutetaan, jotta soratiellä kulkeva osuus lyhenee.

Bergön vaellusreitiltä puuttuu tällä hetkellä taukopaikka maastossa. Nyt Morsholmenin kohdalle lisätään taukopaikka, johon tulee tuulensuoja ja tulipaikka. Taukopaikka palvelee myös meloijia, yhdistyksiä ja luontoyrittäjiä, jotka hyötyvät hyvin varustellusta taukopaikasta, jossa voi yöpyä.

– Taukopaikka on kuitenkin ennen kaikkea tärkeä siksi, että se tekee reitistä perheystävällisemmän. Reitille tulee virallinen lyhyempi reitti, jotta myös nuoremmat lapset jaksavat kiertää sen. Reitin kyltitys aiotaan myös uusia lapsia ajatellen, Pedersören kulttuuripäällikkö Ulrika Stenmark sanoo.

Joukko innokkaita on jo talkootyönä alkanut tekemään maastopyöräreittiä Bergöhön, ja tarkoituksena on, että reitti valmistuu hankkeen puitteissa. Kunta tulee myös saamaan apua IF PP:ltä käytännön työssä. Luontoyrittäjä Mattias Kanckos Essnaturesta osallistuu suunnitteluun.

ELY-keskukselta saatava avustussumma on 32 516,50 euroa. Pedersören osuus on yhtä suuri. ■

Just nu — Juuri nyt

Golv mattan i Sportis förnyas i sommar

DEN STORA SALEN i Sportis är stängd för renovering fram till skolstarten i augusti. Båda tak och golv åtgärdas.

Innertaket har skivor av mineralull som det kommer damm ur.

– Vi åtgärdar det med att spruta dammbindande medel över hela taket, säger kommunens planeringsingenjör Johan Värnström.

Den gamla golv mattan rivs bort och sedan riktas betonggolvet upp i ett hörn. Det gäller ett område på 10–15 kvadratmeter som sjunkit. Hela golvet förses med en fuktspärr och dessutom tätas skarvarna mellan ytterväggar och golv.

Den nya mattan – som på IK Falkens initiativ byttes till ett dyrare

alternativ i mars – består av ett tio millimeter tunt sviktgolv och ett fyra millimeters ytmaterial som tillåter att friidrottarna använder spikskor på golvet.

Både hoppgruppen och släggringen kommer att bestå efter renoveringen. Dessutom markeras golv mattan med spelplaner för volleyboll (tre stycken), badminton (3), innebandy, tennis och basket. Det finns också handbolls-mål i salen.

Den stora ytterdörren på ena gaveln ska också bytas ut medan en dörr till förrådet förstoras.

Totalbudgeten är 187 000 euro, inklusive tilläggs-kostnaden på 53 430 euro för den dyrare mattan. Pedebygg är byggtreprenör. ■

← Den gamla golv mattan bar spår av flitig och långvarig användning. Den nya mattan tillåter att friidrottare fortsätter använda spikskor i salen.

← Vanhassa lattiamatossa näkyi ahkeran ja pitkäaikaisen käytön jäljet. Uuden maton ansiosta yleisurheilijat voivat jatkaa piikkareiden käyttöä salissa.

Sportiksen lattiamatto uusitaan kesällä

SPORTIKSEN SUURI SALI on suljettuna remontin vuoksi elokuuhun koulujen alkuun asti. Sekä katto että lattia korjataan.

Sisäkatossa on mineraalivillalevyjä, joista irtoaa pölyä.

– Korjaamme asian ruiskuttamalla pölynsidonta-ainetta kattoon, kunnan suunnitteluinsinööri Johan Värnström sanoo.

Vanha lattiamatto revitään irti, jonka jälkeen betonilattiaa nostetaan yhdestä kulmasta. Kyse on 10–15 neliömetrin alueesta, joka on vajonnut. Koko lattia varustetaan kosteussululla, ja lisäksi ulkoseinien ja lattian väliset liitokset tiivistetään.

Uusi matto – joka IK Falkenin aloitteesta vaihdettiin kalliimpaan vaihtoehtoon maaliskuussa – koostuu kymmenen millimetrin paksuisesta joustolattiasta ja neljän millimetrin paksuisesta pintamateriaalista, jonka ansiosta yleisurheilijat voivat käyttää piikkareita lattialla.

Sekä hyppypaikka että moukaririnki säilyvät remontin jälkeenkin. Lisäksi lattiaan merkitään pelikentät lentopallolle (kolme kappaletta), sulkapallolle (3), sählylle, tennikselle ja koripallolle. Salissa on myös käsipallomaalit.

Myös rakennuksen toisessa päädyssä oleva suuri ulko-ovi vaihdetaan, kun taas varaston ovea suurennetaan.

Kokonaisbudjetti on 187 000 euroa, mukaan lukien 53 430 euron lisäkustannukset kalliimmasta matosta. Rakennusurakoitsijana toimii Pedebygg. ■

Lions skänkte defibrillator till Sportis

LIONS CLUB PEDERSÖRE har donerat en defibrillator till Sportishallen i Bennäs. Lionsklubbens president Ola Sundqvist och vicepresident Christian Dahlin överlämnade defibrillatoren till kommundirektören Stefan Svenfors och kommunens fastighetsvärd Andreas Forsman i april. Defibrillatoren finns på väggen i tamburen innanför huvudingången till Sportis.

Lionsklubbarna i Finland har ett flerårigt projekt som går ut på att skaffa defibrillatorer till ställen där det rör sig mycket folk.

– Här finns också bollhallen och ishallen i närheten, så defibrillatoren betjänar flera ställen, säger Dahlin.

LC Pedersöre säljer julkort till företag varje år, och överskottet från den försäljningen har använts till anskaffningen. Dessutom har LC Pedersöre fått bidrag från Arne Ritari-stiftelsen.

– Vi är glada och tacksamma över stödet från de lokala företagen, säger Dahlin.

Det finns också en defibrillator i kommundinggården, donerad av Lokal-Tapiola Österbotten. ■

Sportis-halli sai defibrillaattorin

LIONS CLUB PEDERSÖRE ON LAHOITANUT defibrillaattorin Pedersören kunnalle.

Kunnanjohtaja Stefan Svenfors ja kunnan kiinteistöisäntä Andreas Forsman vastaanottivat sen Lions-klubin presidentiltä Ola Sundqvistilta ja varapresidentiltä Christian Dahlinilta huhtikuussa.

Defibrillaattori sijoitettiin Sportis-halliin, pääsisäänkäynnin eteiseen, jossa se voi pelastaa ihmishenkiä hädän sattuessa.

Suomen Lions-klubeilla on menellään monivuotinen hanke, jonka tarkoituksena on lahjoittaa defibrillatoreita paikoille, jossa liikkuu paljon ihmisiä.

– Lähistöllä on myös uusi palloiluhalli ja jäähalli, joten defibrillaattori palvelee useita paikkoja, Dahlin sanoo.

LC Pedersöre myy joka vuosi joulukortteja paikallisille yrityksille, ja myyntivoitto on käytetty defibrillaattorin hankintaan. Lisäksi LC Pedersöre on saanut avustuksen Arne Ritari-säätiöltä.

– Olemme kiitollisia paikallisten yritysten tuesta, Dahlin sanoo. ■

Handlingsplan för att förebygga sexualbrott

PEDERSÖRE HAR FÅTT en handlingsplan för att förebygga sexualbrott i kommunen. En arbetsgrupp fick uppdraget att göra upp planen 2019, då färsk statistik visade ett oroväckande stort antal anmälda sexualbrott mot minderåriga i Pedersöre.

Dokumentet stakar ut det förebyggande arbetet och de åtgärder och rutiner som gäller i kommunens egen verksamhet.

Planen inkluderar dessutom det förebyggande arbete som kommunens samarbetspartner utför.

Dessutom finns riktlinjer för hur man agerar vid misstanke om sexualbrott och länkar till material för olika målgrupper.

De föreningar som ansöker om föreningsbidrag eller verksamhetsbidrag från kommunen ska svara på ett formulär som innehåller frågor om föreningens arbete och vilket stöd föreningen eventuellt behöver för att minska risken för sexuella trakasserier i verksamheten.

Blanketten bifogas ansökan om bidrag.

— Målet är också att arbeta med rutiner för att förebygga sexuella trakasserier inom alla sektorer.

JOHANNA HOLMÄNG

Arbetsgruppens ordförande Johanna Holmäng hoppas att handlingsplanen gör det lättare att diskutera sexuella trakasserier som fenomen.

– Då kan vi lära oss hur vi ska agera för att identifiera sexuella trakasserier och motverka sexualbrott. Målet är också att arbeta med rutiner för att förebygga sexuella trakasserier inom alla sektorer, säger Holmäng. ■

Toimintasuunnitelma seksuaalirikosten ehkäisemiseksi

PEDERSÖRELLE ON LAADITTU toimintasuunnitelma seksuaalirikosten ehkäisemiseksi kunnassa. Työryhmä sai tehtäväksi laatia suunnitelman vuonna 2019, jolloin tuoreet tilastot osoittivat huolta herättävän suuren määrän ilmoituksia alaikäisiin kohdistuneista seksuaalirikoksista Pedersöressä.

Asiakirja viitoittaa suuntaviivat ennalta ehkäisevälle työlle sekä toimenpiteet ja käytänteet, joita sovelletaan kunnan omassa toiminnassa.

Suunnitelma sisältää lisäksi ennalta ehkäisevän työn, jota kunnan yhteistyökumppanit tekevät.

Suunnitelmassa on lisäksi ohjeet siitä, miten toimia seksuaalirikosta epäiltäessä, ja linkkejä eri kohderyhmille tarkoitettuun materiaaliin.

Kunnalta yhdistysavustusta tai toiminta-avustusta hakevien yhdistysten on vastattava lomakkeeseen, jossa on kysymyksiä yhdistyksen työstä ja siitä, millaista tukea yhdistys mahdollisesti tarvitsee seksuaalisen häirinnän riskien vähentämiseksi.

Lomake liitetään mukaan avustushakemukseen.

Työryhmän puheenjohtaja Johanna Holmäng toivoo, että toimintasuunnitelma helpottaa keskustelua seksuaalisesta häirinnästä ilmiönä.

– Siten voimme oppia, miten toimia seksuaalisen häirinnän tunnistamiseksi ja seksuaalirikosten ehkäisemiseksi. Tavoitteena on myös laatia käytänteitä seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi kaikilla sektoreilla, Holmäng sanoo. ■

”Bussimosarundo” breddar utbudet av leder

BUSSIMOSSENS NATURSTIG dök upp på kartan med vandringsleder i Pedersöre i fjol. Den cirka 4,5 kilometer långa naturstigen finns mellan Lepplax och Edsevö.

Det är ett gäng entusiaster som ligger bakom den nya naturstigen. En av dem är Lepplaxbon Annika Holmborg som ofta rör sig i skogen tillsammans med sin man. De tyckte att det bergiga området intill riksåttan är trivsamt och gärna kunde vara tillgängligt för en större målgrupp. Tillsammans med ett par andra personer kontaktade de markägarna och fick tillåtelse att anlägga en ny led i skogen.

– Vi har försökt följa djurstigar, där det fanns spår från förr, säger Annika Holmborg.

Naturstigen går runt Bussimosen över nio små bergsknallar. Det finns två startplatser. Man kan starta strax intill riksåttan, där den gamla landsvägen går på höger sida om E8 (när man kommer från Edsevö). Eller så viker man av från riksåttan lite tidigare, in på Bååsiback skogsväg, och kör cirka 1,5 kilometer in i skogen.

– Det finns ingen skylt där, det borde vi fixa. Men folk har hittat ändå, säger Holmborg.

Det finns en rastplats med bänkar och grillmöjligheter, men man tar med sig veden själv. Skräpet bär man också med sig hem.

I vinter har det utförts avverkningar i skogen, vilket kan ha inverkat på naturstigens skick. Aktuell information om Bussimosarundo finns på Instagramkontot bussimosen. ■

↑ De små bergsknallarna bjuder på en trevlig terräng att vandra i.

↑ *Pienet kallionnyppylät tarjoavat mukavan vaellusmaaston.*

Bussimosenin kierros laajentaa vaellusreittitarjontaa

BUSSIMOSSENIN LUONTOPOLKU ILMESTYI Pedersören vaellusreittikartalle viime vuonna. Noin 4,5 kilometriä pitkä luontopolku sijaitsee Lepplaksin ja Edsevön välillä.

Uuden luontopolun takana on joukko innokkaita ihmisiä. Yksi heistä on lepplaxilainen Annika Holmborg, joka liikkuu usein metsässä miehensä kanssa. Heidän mielestään kallioinen alue kasitien vieressä on viihtyisä ja voisi olla suuremman kohderyhmän käytettävissä. Yhdessä parin muun henkilön kanssa he ottivat yhteyttä maanomistajiin ja saivat luvan tehdä uuden reitin metsään.

Lähtöpaikkoja on kaksi. Kierroksen voi aloittaa suoraan kasitien vierestä, jossa vanha maantie kulkee E8:n oikealla puolella (Edsevöstä päin tultaessa). Tai sitten kasitieltä voi kääntyä hieman aiemmin Bååsibackin metsätielle ja ajaa noin 1,5 kilometriä metsää kohti.

Reitillä on taukopaikka, jossa on penkkejä ja grillausmahdollisuus, mutta polttopuut on tuotava mukanaan. Roskat viedään myös mukana kotiin.

Metsässä on tehty talvella hakkuita, mikä on voinut vaikuttaa luontopolun kuntoon. Ajankohtaista tietoa Bussimosen-kierroksesta on Instagram-tilillä bussimosen. ■

Paviljong ger svalka vid Pedersheim

I APRIL MONTERADE maskindépås servicemän en paviljong på Pedersheims innergård. Paviljongen kommer att ge de boende på avdelningarna välbehövlig skugga under varma sommardagar.

– Vi är så glada att vi får paviljongen. Våra klienter vill gärna sitta ute i värmen men de vill inte vara i solen, säger föreståndaren Auli Itämäki.

Parasoll har visat sig vara opålitliga i de vindbyar som ibland härjar på innergården.

Pedersheim har fått bidrag för paviljongen ur Pedersöres donationsfonder, vars medel är avsedda för de äldre kommuninvånarnas behov. Meningen är mottagarna ska kunna förverkliga saker som ger vardagen en liten guldkant åt de äldre.

Det är kommunstyrelsen som beviljar bidragen på förslag av äldrerådet.

I fjol delades totalt 20 847 euro ut, till både Purmohemmet, Esselunden, Pensionärshemsföreningen i Purmo och avdelningarna vid Pedersheim. ■

Paviljonki tarjoaa viilennystä Pedersheimissä

KONEVARIKON HUOLTOMIEHET asensivat huhtikuussa paviljongin Pedersheimin sisäpihalle. Paviljonki tarjoaa osastojen asukkaille varjoisan paikan lämpiminä kesäpäivinä.

– Olemme niin iloisia, kun saamme paviljongin. Asiakkaamme haluavat mielellään istua ulkona lämpimässä, mutta he eivät halua olla auringossa, johtaja Auli Itämäki sanoo.

Aurinkovarjot ovat osoittautuneet epäluotettaviksi tuulenpuuskissa, joita toisinaan esiintyy sisäpihalla.

Pedersheim on saanut avustusta paviljonkiin Pedersören lahjoitusrahastoista, joiden varat on tarkoitettu kunnan iäkkäiden asukkaiden tarpeisiin. Tarkoituksena on, että avustuksen saajat voivat toteuttaa asioita, jotka tuovat iäkkäiden arkeen pienen kultareunuksen.

Kunnanhallitus myöntää avustukset vanhusneuvoston ehdotuksesta.

Viime vuonna jaettiin yhteensä 20 847 euroa Purmohemmetille, Esselundenille, Purmon Pensionärshemsförening -yhdistykselle ja Pedersheimin osastoille. ■

Edsevöön rakennetaan padelhalli

PADEL-URHEILULAJI saapuu Pedersöreeseen. Yritys BI Klemets rakentaa parhaillaan padelhallia kasitien viereen Edsevössä. Padel – joka on squashin ja tenniksen yhdistelmä – on urheilulaji, jonka suosio kasvaa myös meidän seuduillamme.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta myönsi Bygg- och ingenjörbyrå Klemetsille rakennusluvan padelhallia ja toimistotiloja varten maaliskuussa. Alun perin oli ajateltu, että yritys rakentaisi vain hallin omiin toimisto- ja työtilatarpeisiinsa, mutta yritys oli valmis yhdistämään kiinteistön muun toiminnan kanssa, jos jotain sopivaa ilmaantuisi.

Osaomistaja Richard Björkell tutustui mailapeli padeliin ja alkoi ajaa Kokkolan Nordea Areenalle pelaamaan.

– Siellä oli iltaisin täyttä ja kiinnostusta tapaa kasvaa. Joten päätimme rakentaa padelhallin samalla kun rakennamme oman toimistotilan, Björkell sanoo.

Hallissa tulee olemaan kolme pelikenttää ja kaksi pukuhuonetta. Pelikenttä varataan ja pelaika maksetaan MATCHi-sovelluksessa. Mailoja voi lainata paikan päältä, ainakin aluksi.

– Henkilökuntaa ei tule olemaan paikan päällä, mutta kaikki yksityiskohdat eivät ole vielä selvillä, Björkell sanoo.

Kentät saapuvat viikolla 22 eli kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Jos kaikki menee suunnitelmien mukaan, kolme pelikenttää on valmiina kesän lopussa tai viimeistään syksyllä. ■

→ Det ryms tre spelplaner i den nya padelhallen, som Richard Björkell räknar med ska vara klar senast i höst.

→ Uuteen padelhalliin mahtuu kolme pelikenttää. Richard Björkell arvioi hallin olevan valmis viimeistään syksyllä.

Padelhall byggs i Edsevö

SPORTEN PADEL GÖR entré i Pedersöre. Företaget BI Klemets bygger som bäst en padelhall intill riksätan i Edsevö. Padel – som är en kombination av squash och tennis – är en idrottsgren som växer i popularitet också i våra trakter.

Från början var det tänkt att företaget bara skulle bygga en hall för eget behov av kontorsrum och arbetsytor, men man var öppen för att kombinera fastigheten med annan verksamhet om något lämpligt dök upp.

Delägaren Richard Björkell fick upp ögonen för racketsporten padel

och började åka till Nordea Areena i Karleby för att spela.

– Där var det fullbokat på kvällarna och intresset verkar växa. Så vi beslöt att bygga en padelhall samtidigt som vi bygger egna kontor, säger Björkell.

Hallen kommer att ha tre spelplaner och två omklädningsrum. Man ska boka spelplan och betala speltiden via appen MATCHi. Man ska kunna låna racketar på plats, åtminstone till en början.

Vecka 22, det vill säga första veckan i juni, anländer banorna. Om allt går som planerat står tre spelplaner klara i slutet av sommaren eller senast i höst. ■

Tävla med sommarbild från Lepplax

LEPPLAX BYAFÖRENING UTLYSER en fototävling med temat "Sommarminne från Lepplax 2021". Skicka in ditt vackraste sommarminne från Lepplax till adressen lepplaxbyf@gmail.com.

I e-postmeddelandet bör du skriva ditt namn, ditt telefonnummer samt var och när bilden är tagen. Du ska själv ha tagit bilden och du får delta med bara en bild.

Alla kan delta. Fotot bör vara taget 1.6.2021–31.8.2021 och inskickat senast 31.8.2021.

Bilderna ställs ut i Lepplax bibliotek i september. Under utställningen röstas en vinnare fram. Vinsterna är presentkort på 50 euro, 30 euro och 20 euro till Citygruppen. ■

Kilpaile kesäkuvalla Lepplaksista

LEPPLAX BYAFÖRENING JULISTAA valokuvakilpailun, jonka aiheena on "Kesämuisto Lepplaksista 2021". Lähetä kaunein kesäkuvasi Lepplaksista osoitteeseen lepplaxbyf@gmail.com.

Sähköpostiviestiini kirjoitit nimesi, puhelinnumerosi sekä missä ja milloin kuva on otettu. Kilpaillet omalla kuvalasi ja voit osallistua vain yhdellä kuvalla.

Kilpailu on avoin kaikille. Kuvan tulee olla otettu 1.6.2021–31.8.2021 välisenä aikana ja se on toimitettava viimeistään 31.8.2021.

Kuvat pidetään esillä Lepplaksin kirjastossa syyskuussa. Näyttelyn aikana valitaan voittajat. Voittajat palkitaan City-ryhmän 50, 30 ja 20 euron lahjakorteilla. ■

Koncernbolagen har nya hemsidor

Pedersöres tre dotterbolag – Pedersöre Bostäder, Pedersöre Vatten och Pedersöre Värme – höjer profilen på sina webbsidor. Gå in och kika på förnyelsen! Kanske du hittar ett nytt hem på köpet.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

KONCERNBOLAGEN FINNS PÅ adresserna pedersorebostader.fi, pedersorevatten.fi och pedersorevarme.fi. Pedersöre Bostäders nya webbsidor är färskast, för de har publicerats inför sommaren.

Pedersöre Vattens planeringsingenjör Patricia Forsström står för planering och genomförande.

– Man ska se att bolagen hör till samma koncern. Sidorna följer samma design men bolagen har egna färgskalor som baserar sig på deras logo, säger hon.

Hemsidorna innehåller numera ett nyhetsblock, där bolagen informerar om aktuella händelser. De förra webbsidorna var ganska statiska, men nu strävar bolagen efter att uppdatera innehållet kontinuerligt.

Pedersöre Bostäder har mest material och mest trafik på sina sidor. Den som söker ett nytt hem kan bekanta sig med utbudet av lediga och snart lediga lägenheter via webbsidan.

– Det finns foton inifrån de flesta av våra lediga bostäder, säger fastighetssekreteraren Anne Törnqvist.

Man kan också lämna in sin bostadsansökan på nätet. När man hittar ett intressant objekt ska man fa-

voritmarkera det så dyker bostaden upp i ”kundkorgen” i det högra sidhörnet. Sedan klickar man vidare på ”Lämna in bostadsansökan”.

– Det är viktigt att man lägger med sitt löneintyg som bilaga. Vi kontaktar de hyresgäster som blivit valda per telefon och sänder ett bostadserbjudande till dem, säger Törnqvist.

Pedersöre Bostäder förbereder också en helt ny funktion på sina sidor. Man ska i framtiden kunna göra

— Det finns foton inifrån de flesta av våra lediga bostäder.

ANNE TÖRNQVIST

elektroniska felanmälningar om saker som inte är så akuta.

På webben finns också den nya boendeguiden som delas ut när hyresgästerna skriver avtal. ■

Konserniyhtiöillä on uudet verkkosivut

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Pedersören kolme tytäryhtiötä – Pedersöre Bostäder, Pedersöre Vatten ja Pedersöre Lämpö – nostavat profiiliaan verkkosivuillaan. Käy tutustumassa uudistuksiin! Ehkä löydät uuden kodin kaupan päälle.

KONSERNIYHTIÖIDEN VERKKOSIVUJEN OSOITTEET OVAT pedersorebostader.fi, pedersorevatten.fi ja pedersorevarme.fi. Pedersöre Bostädersin verkkosivut ovat uusimmat, sillä ne on julkaistu ennen kesää.

Pedersöre Vattenin suunnitteluinsinööri Patricia Forsström vastaa suunnittelusta ja toteutuksesta.

– Sivuihin tulee nähdä, että yhtiöt kuuluvat samaan konserniin. Sivut noudattavat samaa tyyliä, mutta yhtiöillä on omat väriskaalat, jotka pohjautuvat niiden logoihin, hän sanoo.

Kotisivuilla on nykyään uutisoso-

jossa yhtiöt tiedottavat ajankohtaisista tapahtumista. Vanhat verkkosivut olivat aika staattisia, mutta nyt yhtiöt pyrkivät päivittämään sisältöä jatkuvasti.

Pedersöre Bostädersin sivuilla on eniten materiaalia ja liikennettä. Uutta kotia etsivät voivat tutustua vapaisiin ja pian vapautuviin asuntoihin verkkosivuilla.

– Useimmista vapaista asunnoista on sisäkuvia, kiinteistösihteeri Anne Törnqvist sanoo.

Verkossa voi myös jättää asuntohakemuksen. Kiinnostavan kohteen voi merkitä suosikiksi, jolloin asunto tulee näkyviin ”ostokoriin” oikeaan kulmaan.

Nytt från koncernbolagen

Konserniyhtiöt
tiedottavat

† Pedersöre Bostäders fastighetssekreterare Anne Törnqvist och Pedersöre Vattens planeringsingenjör Patricia Forsström (stående) har tillsammans gjort Pedersöre Bostäders nya webbsidor.

† Pedersöre Bostädersin kiinteistösihteeri Anne Törnqvist ja Pedersöre Vattenin suunnitteluinsinööri Patricia Forsström (seisomassa) ovat yhdessä tehneet Pedersöre Bostädersin uudet verkkosivut.

Sen jälkeen painetaan ”Jätä asuntohakemus” -painiketta.

– Palkkatodistus on tärkeää lisätä hakemuksen liitteeksi. Otamme valittuihin vuokralaisiin yhteyttä puhelimitse ja lähetämme heille asuntotarjouksen, Törnqvist sanoo.

Pedersöre Bostäder valmistelee myös täysin uutta toimintoa sivuilleen. Tulevaisuudessa vikailmoituksen voi tehdä sähköisesti asioista, jotka eivät ole kovin kiireellisiä.

Verkossa on myös uusi asumisopas, joka annetaan vuokralaisille sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. ■

Edsevöradhus blir klara

Pedersöre Bostäders utbud av hyreslägenheter ökar med nio, när de nya radhusen i Edsevö, Granholmsliden, är klara i sommar. Inflyttningen sker från den 1 augusti.

Det finns två lägenheter på 34 kvadratmeter och sju lägenheter på 48 kvadratmeter.

Intresserade kontaktar Anne Törnqvist på telefon 06-7850 153 eller lämnar in ansökan på nätet.

Nytt radhus i Esse

När Edsevöradhusen är klara riktar Pedersöre Bostäder sitt fokus mot Överesse. Bolaget ska bygga radhuset Kungsängen med tio lägenheter på en tomt längs Nådjärsvägen, mellan Essegården och Esse baptistkyrka.

– Vi räknar med att ta ett investeringsbeslut före semestrarna, säger koncernbolagens vd Kjell Gripenberg.

Byggstarten är planerad till 1 oktober och inflyttning sker preliminärt i augusti 2022.

Värmecentral till Bennäs

Pedersöre Värme bygger å sin sida en ny värmecentral i Bennäs, på åkern mellan järnvägen, riksåttan och Bennäsvägen. Produktionen startar i januari 2022. Värmecentralen ska betjäna hela fjärrvärmeområdet i Bennäs och Sursik.

– Vi blir bättre förberedda för kalla vintrar och att fastighetsbeståndet växer, säger Gripenberg.

Avloppsutbyggnad i Lepplax

I Lepplax håller Pedersöre Vatten på att bygga ut det kommunala avloppsnätet till Boströms bageri och Lepplax skola. Privata fastigheter i närheten av linjen får möjlighet att ansluta sig i höst. Berörda husägare kontaktas per brev.

I Sundby förnyas en del vattenledning, vilket föranleder en del avbrott i vattendistributionen. Arbetet beräknas vara klart i höst. ■

Edsevön rivitalot valmistuvat

Pedersöre Bostädersin vuokra-asuntojen määrä kasvaa yhdeksällä, kun Edsevön uudet Granholmslidenin rivitalot valmistuvat kesällä. Muuttamaan pääsee 1. elokuuta alkaen.

Kahden asunnon koko on 34 neliometriä ja seitsemän asunnon koko 48 neliometriä.

Kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Anne Törnqvistiin puhelimitse 06-7850 153 tai jättää hakemuksen verkossa.

Uusi rivitalo Ähtävälle

Kun Edsevön rivitalot ovat valmiit, suuntaa Pedersöre Bostäder katseensa Yli-Ähtävälle. Yhtiö aikoo rakentaa kymmenen asunnon Kungsängen-rivitalon Nådjärventien viereiselle tontille Essegårdenin ja Ähtävän baptistikirkon väliin.

– Investointipäätös tehdään todennäköisesti ennen lomia, konserniyhtiön toimitusjohtaja Kjell Gripenberg sanoo.

Rakentamisen on suunniteltu alkavan 1. lokakuuta, ja muuttamaan pääsee alustavasti elokuussa 2022.

Lämpökeskus Pännäisiin

Pedersöre Värme rakentaa uuden lämpökeskuksen Pännäisiin, rautatien, kasitien ja Pännäistentien väliselle pellolle. Tuotanto käynnistyy tammikuussa 2022. Lämpökeskus palvelee Pännäisten ja Sursikin kaukolämpöaluetta.

– Olemme paremmin valmistautuneita kylmiin talviin ja kiinteistötkannan kasvuun, Gripenberg sanoo.

Viemäriverkoston rakentaminen Lepplaksissa

Pedersöre Vatten aikoo laajentaa kunnan viemäriverkostoa Lepplaksissa Boströmin leipomolle ja Lepplaksin koululle. Lähellä sijaitsevat yksityiset kiinteistöt voivat liittyä viemäriverkoston syksyllä. Asianosaisiin talonmistajiin otetaan yhteyttä kirjeitse.

Sundbyssä uusitaan vesiputkia, mikä vuoksi vedenjakeluun tulee katkoksia. Työn arvioidaan olevan valmis syksyllä. ■

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

← Biträdande byggnadsinspektören Oskar Finne och byggnadsinspektören Johnny Nylund har beviljat bygglov på löpande band denna vår.

Kanslisten Carina Ström håller reda på dokumenten med färgkodade dokument i lådor.

← Apulaisrakennustarkastaja Oskar Finne ja rakennustarkastaja Johnny Nylund ovat myöntäneet rakennuslupia liukuhihnalta tänä vuonna. Kanslisti Carina Ström pitää asiakirjat järjestyksessä värikoodien avulla.

Vilkas rakentamiskevät

Lövön rakennusvalvonta on ollut kiireinen tänä keväänä. Rakennuslupahakemuksia saapuu täysin eri tahtiin kuin viime vuonna.

RAKENNUSTARKASTAJAN SIJAINEN Johnny Nylund aavisti jo helmikuussa uudisrakennustoiminnan lisääntyvän kunnassa. Viikkoon 16 mennessä Nylund ja apulaisrakennustarkastajan sijainen Oskar Finne olivat jo hyväksyneet 11 uuden asuintalon rakennuslupaa. Samaan aikaan viime vuonna luku oli seitsemän. Lisäksi seitsemän hakemusta oli odotamassa.

Nylund ennustaa, että rakennusvalvontatoimisto hyväksyy noin 40 asuinrakennuslupaa tänä vuonna. Viime vuonna luku oli 23. Hänellä ei ole mitään selvää selitystä trendille.

– Luulen, että yksityishenkilöt ovat alkaneet myydä enemmän tonttejaan. Tämä koskee erityisesti Ala-Ähtävää ja Kolppia.

Lepplaks kuuluu myös niihin kyliin, joihin ihmiset mielellään rakentavat.

– Kaikki rakentavat osayleiskaava-alueelle, ei asemakaava-alueille, Nylund sanoo.

Tämä tarkoittaa, että ympäristö- ja rakennuslautakunnan on usein ensin tehtävä rakennuspaikkaa koskeva suunnittelutarveratkaisu, koska useat osayleiskaavat ovat vanhentuneita. Se pidetään prosessia noin kuukaudella. Hakemuksen jättämisestä kestää yleensä 2–3 kuukautta rakennusluvan saamiseen.

– Asemakaava-alueilla voi kestää kaksi viikkoa, jos kaikki asiakirjat ovat kunnossa, Finne sanoo.

Tyypillinen rakennuslupa koskee 150 neliömetrin yksikerroksista taloa, jossa on suuret terassit.

Finne ja Nylund toivovat, että kaikki talon rakentamista suunnittelevat ottavat yhteyttä rakennusvalvontaan hyvissä ajoin. Muutoin he eivät välttämättä tiedä, että suunnittelutarveratkaisu voidaan tarvita ennen rakennuslupahakemusta. Pedersöre Vatten muistuttaa, että heihin tulee ottaa yhteyttä liittymisestä kunnan vesi- ja viemäriverkostoon. ■

KUNNAN KOTISIVUILLA on ohjeita rakentajille kohdassa *Asuminen & ympäristö/Rakennuslupa*.

Livlig vår på byggsidan

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Byggnadstillsynen i Lövö har haft bråda dagar den här våren. Bygglovsansökningarna ramlar in i en helt annan takt än i fjol.

VIKARIERANDE BYGGNADSINSPEKTÖREN Johnny Nylund kunde redan i februari ana en ökade aktivitet bland nybyggarna i kommunen. I vecka 16 i april hade Nylund och vikarierande biträdande byggnadsinspektör Oskar Finne redan godkänt elva bygglov för nya bostadshus. Vid samma tid i fjol var det sju stycken. Dessutom låg sju ansökningar ”i röret”.

Nylund förutspår att byggnadstillsynsbyrån beviljar cirka 40 bygglov för bostadshus i år. I fjol var de 23. Han har ingen klar förklaring till trenden.

– Jag tror att privatpersoner har börjat sälja sina tomter mera. Det gäller speciellt Ytteresse och Källby.

Lepplax hör också till de byar där folk gärna bygger.

– Alla bygger på delgeneralplan, inte detaljplaneområden, säger Nylund.

Det innebär att miljö- och byggnadsnämnden oftast först ska avgöra planeringsbehovet för den tilltänkta

byggplatsen, eftersom många delgeneralplaner är föråldrade. Det förlänger processen med cirka en månad. Det tar vanligen 2–3 månader från ansökan till beviljat bygglov.

– På detaljplaneområden kan det gå på två veckor om alla dokument är i skick, säger Finne.

Det typiska bygglovet gäller ett hus på 150 kvadratmeter i ett plan, med stora terrasser.

Finne och Nylund önskar att alla som planerar ett bostadsbygge kontaktar byggnadstillsynen i god tid. Annars kanske man missar att det behövs ett avgörande om planeringsbehov före bygglovsansökan. Pedersöre Vatten påminner om att man kontaktar dem för att diskutera anslutningar till det kommunala vatten- och avloppsnätet. ■

PÅ KOMMUNENS HEMSIDA finns anvisningar som gäller för byggare i kommunen, under rubriken *Boende & miljö/bygglov*.

Pedersöre MI bäddar för en aktiv fritid – kolla utbudet

Sommarkurser i Pedersöre MI

EN DEL KURSER startade första veckan i juni, men det går bra att komma med om det finns lediga platser. Anmälan via internet: mi.pedersore.fi eller tel. 06-7850 275 eller 06-7850 274.

SOMMARZUMBA, MÅ 7.6–9.8 kl. 19.30–20.30 i Ytteresse danspaviljong. Ledare: *Camilla Johansson*.

ELEFANTFOTBOLL (NORSUPALLO), TI 1.6–31.8 kl. 18.30–19.30 på Forsby bollplan. Ledare: *Marianne Karlsson*.

SOMMARTABATA, TI 1.6–3.8 kl. 19.00–20.00 Forsby skola, utomhus. Ledare: *Mari-Louise Nevanperä*.

VIRYA SOMMARYOGA, TI 1.6–29.6 kl. 18.30–20.00 Kulturhuset AX, utomhus. Ledare: *Malin Westerlund*.

VILDMARKSVANDRING I KILPISJÄRVI med topptur till Haldefjäll, 1–8.8 med *Mattias Kanckos* (kolla lediga platser och väntelista med MI-kansliet).

Höstens nya kursprogram publiceras på mi.pedersore.fi vecka 30 och katalogen utdelas till alla hushåll i Pedersöre vecka 33. Anmälan till kurserna öppnas måndag 23 augusti kl. 8.00. ■

Höstens vandringskurser

Lördagsvandringar i finska sjöbygden

11.9, 25.9, 2.10 & 9.10

Fyra lördagar i september och oktober bekantar vi oss med nya vandringsleder i Pedersöres grannkommuner. *Mattias Kanckos* leder turerna. Varje lördag vandrar vi cirka 15–20 km. Observera att det krävs skild anmälan till varje tillfälle: 11.9 Paalijärvi vandringsled i Alajärvi, 25.9 Leipäreitti, del 1 (Lostenen – Purmojärvi), 2.10 Leipäreitti, del 2 (Purmojärvi – Lappajärvi) och 9.10 Prännin patikka, Yliluoma, Kauhava.

Höstpaddling och vandring i Salamajärvi nationalpark

12–26.9

Under ledning av *Camilla Sandström* och *Jesper Holmstedt* paddlar och vandrar vi i Salamajärvis vildmark. Vi paddlar in i nationalparken via Salamajärvi sjö och tar i land vid någon av rastplatserna längs Peuranpolku. Sedan gör vi en dagsvandring till Pakosuo naturstig där vi lär oss mera om nationalparkens växter, djur, skogar och myrar. På kvällen återvänder vi till kanoterna och övernattar i tält. På söndag paddlar vi tillbaka till bilarna. Förträff 12.9 kl. 18–19 med genomgång av det praktiska. Kanadensare, paddel och flytväst ingår i kursavgiften. Deltagarna bör vara minst 12 år, simkunniga och grundfriska.

Ruskavandring i östra Finland

16–19.9

Mattias Kanckos leder en ruskavandring i Hossa, Finlands nyaste nationalpark söder om Kuusamo. Sevärigheter är bland annat de många fina rullstensåsarna, klara sjöar och den djupa ravindalen Julma Ölkky som vi passerar under vandringen. Dagsetapperna blir ca 15 km i mestadels lättvandrad terräng. Vandringen lämpar sig för vandrare från 12 år uppåt med normal grundkondition. Övernattning sker i tält och/eller vindskydd. ■

↑ Stigcyklings safari i Lauhanvuori nationalpark.

Föreläsningar och kursnyheter i höst, ett axplock

- 13.9 Stigcyklingskväll i Karleby, *Jesper Holmstedt*.
- 16.9 Trädgårdens bär, *Leif Blomqvist*.
- 18.9 Stigcyklings safari i Lauhanvuori nationalpark, *Jesper Holmstedt*.
- 19.9 Dagspaddling Hummelholmen runt (Lepplax), *Camilla Sandström & Jesper Holmstedt*.
- 25.9 Skattletning i svampskogen, *Kenneth Bergroth*.
- 28.9–26.10 Tufta en tavla eller kudde, *Marie-Louise Thylin*.
- 29.9. Goda svamprätter, *Ann-Catrin Hagnäs*.
- 5.10 Kvinnohälsa i fertil ålder, *Anna-Sara Sidbäck*.
- 20.10 Ta vara på hela djuret, *Anita Storm*.
- 27.10 Outnyttjade fiskarter, *Anita Storm*.
- 11.11 Afternoon Tea med brittiska deckare (i samarbete med biblioteket).

Med reservation för eventuella ändringar. Kontrollera aktuell information på vår hemsida mi.pedersore.fi och tel. 06-7850 275. Flera nya kurser ännu under planering. ■

↑ Skattletning i svampskogen med *Kenneth Bergroth*.

← Trädgårdens bär med *Leif Blomqvist*.

Biblioteket – Kirjasto

Öppettider / Aukioloajat
1.6–31.8.21

OBS! / HUOM! Alla enheter förutom biblioteket i Bennäs är stängda 12–30.7.21. / Kaikki yksiköt paitsi Pännäisten kirjasto ovat suljettuja 12.–30.7.21.

HUVUDBIBLIOTEKET BENNÄS – Pääkirjasto Pännäinen

MÅ, ON / MA, KE 12–19
TI 10–15
TO 10–17
FRE / PERJ. 10–15

SANDSUND

MÅ / MA 11–19
TI 9–16

KÅLLBY – Kolppi

MÅ / MA 15–19
ON / KE 10–13

LEPPLAX – Lepplaks

MÅ / MA 10–14
TI 16–19

PURMO

MÅ, ON / MA, KE 11–19

YTTERESSE – Ala-Ähtävä

MÅ, TO / MA, TO 11–19

ÖVERESSE – Yli-Ähtävä

MÅ / MA 9–15
TI, TO 15–19

LAPPFORS

TO 16–18

OBS / HUOM! Den 24.6 ingen öppethållning efter kl. 15.00 / 24.6 suljeme klo 15.00.

GALLERI BRUNO OCH TIDNINGS- LÄSESALEN I KULTURHUSET AX – Galleria Bruno ja lehtilukusali Kulttuuritalo Ax:issa

MÅ / MA 8–19
TI 8–15
ON / KE 8–19
TO 8–17
FRE / PERJ. 8–15

Kajs nya bok firas på huvudbiblioteket

I slutet av sommaren kommer Kaj Korkeahos fjärde vuxenroman ut. Det firar vi tillsammans med författaren själv. Den första september blir det författarsamtal i huvudbiblioteket i Bennäs. Korkea-aho lovar att bära sin finaste skjorta.

Grattis Kaj, till din nya roman! Hur känns det?

– Tack! Jag är glad, lättad, stolt, livrädd och nervös, jag genomgår alltid en hel pubertet av känslor när jag ger ut en bok! Det känns roligt att ge ut en roman igen, det börjar vara några år sen jag publicerat något för vuxna.

Hur är denna jämfört med dina tidigare böcker?

– Den är åtminstone mera fokuserad: persongalleriet är ganska litet och storyn går djupare ner i sin tematik än jag gjort förr. Sättet den är berättad på är också nytt för mig: romanen är skriven i jagform och innehåller mycket dialog.

Hur tror du att läsarna kommer att ta emot den?

– Det blir spännande att se, jag har ingen aning. Har man läst mina tidigare romaner kommer man nog att känna igen stämningen. En del läsare kommer nog att tycka boken är magstark, vissa kommer säkert att bli chockerade. Min förläggare sa att boken förändrar ens sätt att se på världen. Det låter storvulet men bra, det hoppas jag ju att den gör, det är vad litteratur ska göra.

Vi gillar ju att tänka på dig som "vår författare" eftersom du är Pedersörebo ursprungligen. Kommer vi att känna igen något från Pedersöre i Röda rummet?

– Mina böcker har följt mitt eget liv rent geografiskt – de två första romanernas handlingar utspelade sig i Esse där jag växte upp, den tredje var placerad i Åbo dit jag flyttade som 20-åring och Röda rummet utspelar sig i Helsingfors, staden jag bott i de senaste tolv åren. Det finns blinkningar till Pedersöre också i den här boken, liksom i allt jag skrivit. Barndomen bildar djupet under allt som händer senare i livet, och för mig finns det djupet i Pedersöre.

Vilka förväntningar har du på författarkvällen i Bennäs 1.9?

– Jag ser mycket fram emot den! Hoppas pandemin är så pass över då att många kan samlas. Jag hoppas på bra och givande diskussion. Kanske får jag tala dialekt!

Vad kan publiken förvänta sig?

– En intressant och rolig tillställning. Jag lovar att ta min finaste skjorta! ■

FÖRFATTARSAMTALET leds av specialbibliotekarie Lisa Ahlvik. I fall virusläget kräver kan det bli aktuellt med förhandsanmälningar. Följ gärna Instagramkontot "pedesibibban", samt Facebook-kontot "Pedersöre kultur & idrott" för uppdateringar gällande eventuella restriktioner.

Sommarens läskampanjer är digitala

VAD GÖR MAN när världens alla resor är inställda och det ser ut som att sommaren blir tråkigare än någonsin? Kom med på en virtuell resa runt jorden! Hur man gör? Man läser böcker!

Pedersöre kommunbibliotek erbjuder två digitala läsutmaningar för barn och unga denna sommar. Den ena heter "Det lästa landet" och går ut på att lära känna olika kulturer genom att dyka in i berättelser och utföra olika utmaningar på sociala medier. Kampanjen riktar sig främst till ungdomar i högstadietåldern och uppåt.

För de yngre rekommenderas "Den förvrängda parkens hemlighet", som går ut på att lösa mysterier bland stinkande pölar, konstiga jätteinsekter och förvildade trädgårdstomtar. Även denna utmaning är digital.

Närmare information om kampanjerna fås från ditt bibliotek. Läskampanjerna produceras av Erte-gruppen på Seinäjoki stadsbibliotek. ■

Galleri Bruno

GALLERIA BRUNO

Kommande utställningar –
Tulevat näyttelyt

JUNI – Kesäkuu

Ann-Britt Kronqvist &
Irmeli Räsänen

Målningar / maalauksia:
"Speglingar – Heijastuksia"

AUGUSTI – Elokuu

Emma Ahlgren

Målningar – textilarbeten
– skulpturer / maalauksia –
tekstiilitöitä – veistoksia

OKTOBER – Lokakuu

Ulrica Vik, Margareta
Sarvela, Gun-Marie Wiis
Fotografier / valokuvia

NOVEMBER – Marraskuu

FotoArtis
Fotografier / valokuvia

HÄRMA	LIS- MANDE	BE- TRAKTA TENN- FOLIE	HUD- SYULST	RYKT	NICKEL	HAN ÄR SOM EN TUGGA I MUNNEN?		
HÄF- TIGT								
GRAVERA VULKAN			KARL ANDERSSON FÖRVÄRV	FETT KADAVER	GULD OPERA			
FÄRA					EMILS SYSTER AKTIE	BLI RÖD		
PÄL- VERK	LOKO- MOTOR HÄRD- DJUR			TVÄRSÄ ANSIKTE		VINNA		
DÄR HAR MAN ALLTING GRÖNSKAR I ÖKEN					TÄVLING CENTRAL DEL			
BMA 2021	SLÄR	ELÄNDIG	MAN I SKOLA	OVÄN				
VAPEN FÖR ULAN DEL AV FARTYG			TRÄD HJÄLPARE	GRUPP KAINS BROR				
22/6		ORT I ÖSTER- BOTEN ÖGRUPP		LÄGGER SKYTT SLÄPAR	FLICK- NAMN	ÖVER- DRAG ALL- VÄRLIG		
RUND- HULT			MASSA- CHUSETTS MÄNNISKÖ SONEN	TÄNKE- SPRÅK		SALT AV SALPETER- SYRA	INTE BLIND	
KURVA PÅ KARTA SOM GÄL- LER TEM- PERATUR	SOUTH DAKOTA	PROFE- TERAR RADON		LAND I AFRIKA	GÄR UNDER JORDEN	DEFEKT VÄT MÄTT SLUT	FÄGEL	ALBERTS ÄMNE
TRATT			REKORD- ÄK?				YTT- RADE	
SAMBA			TOK				HÄRTAR VI SATS	

Krysset

POSTA KRYSET TILL Pedersöre kommun, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs. Märk kuvertet "Krysset". Vi vill ha ditt svar senast den 1 juli 2021. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas! Vinnarna underrättas personligen.

NAMN _____

ADRESS _____

POSTADRESS _____

uteliv

ÖSTERBOTTENS FRILUFTSFESTIVAL

4 sept. 2021

www.uteliv.fi

Kafe Karneval

20.6

12:00 – 15:00

Fornstugan, Esse

Livemusik – musiikkia
Servering – tarjoilua

Inget inträde – Ilmainen sisäänpääsy

Arr. Kulturhuset Ax med samarbetspartners

